

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

VÁSÁROSNAMÉNY HELYI IFJÚSÁGI CSELEKVÉSI TERV 2018.

GÓLYAFÉSZEK

Vásárosnamény fiataljainak helyben maradásáért

VÁSÁROSNAMÉNY

VÁSÁROSNAMÉNY

A BEREG SZÍVE

TARTALOMJEGYZÉK

Előzmény	3
Helyzetáttekintés: Európai Unió, szociális intézkedések	4
Helyzetáttekintés: Hazai viszonylatok	9
Stratégiai irányvonalak	11
Az Ifjúsági Stratégia céljai	14
A kutatás célja, módszere	17
A minta jellemzői	18
Beavatkozási területek	25
Egészséges életmód, káros szenvedélyek, prevenció	25
Érdekérvényesítés, közéleti szerepvállalás	27
Információszolgáltatás, közösségi terek	32
Szabadidő, sport	34
Oktatás (formális és nem-formális)	37
Kultúra, művelődés	40
Foglalkoztatás, pályaválasztás	42
Természetes támogató rendszer (család)	45
Mobilitás	46
SWOT – Analízis	49
Az Ifjúsági Stratégiában megfogalmazott feladatok	51

ELŐZMÉNY

Vásárosnamény Város Ifjúsági Cselekvési Terve (ICST) 2018-ban készült a szerző szociológusok mellett a korosztály, a korosztállyal aktívan foglalkozó intézmények szervezetek és közösségek részvételével. A terv létrejöttét az önkormányzat azon szándéka is vezette, hogy jobban megismerje a korosztály szükségleteit, igényeit, terveit és beérkezett információkra alapozva olyan döntéseket hozhasson, amelyek válaszokat adnak a felmerült problémákra, kielégíthetik a szükségleteket.

Az Önkormányzat a korosztályra és az igényekre nem problémaként, hanem lehetőségként tekint, amelyeket használva élhetőbb várossá fejlesztik Vásárosnaményt.

A terv elkészülte során a készítő „idegen” szemmel (a szerzők nem vásárosnaményi illetőségűek) is tapasztalhatták, hogy a felelős városvezetés a fiatalokkal történő munkát egyfajta befektetésként kezeli, és partnerként vonja be a korosztályt az őket érintő döntés előkészítésbe. Igyekeznek olyan környezetet teremteni az itt életüket tervező fiataloknak, amely igazodik a fiatalok életmódjához, gyors életritmusához, kapcsolati hálójához.

Az ICST elkészítése szervesen kapcsolódik az EFOP 1.2.11-16-2017-0061 jelű, Gólyafészek – Vásárosnamény fiataljainak helyben maradásáért elnevezésű fejlesztési projekthez. A projekt támogatásából nem csak a stratégiaalkotás folyamata, hanem az abban leírtak megvalósítására is sor kerül a projektidőszakban.

HELYZETÁTTEKINTÉS: EURÓPAI UNIÓ, SZOCIÁLIS INTÉZKEDÉSEK

Jelen tanulmány a Vásárosnaményban élő ifjúság helyzetét kívánja bemutatni, áttekinteni. Mindezt tényszerű, e dokumentum elkészítésének céljából elvégzett kutatásból nyert empíriával, a megyeszékhely hasonló Ifjúsági Konceptiójának megvizsgálásával igyekszik megtenni, miközben kitekint az Európai Unió ajánlásaira, és törekszik arra, hogy beleépítse az Európai Unió által megfogalmazott irányvonalakat. Ebből adódóan az első feladat az európai szociális modellek áttekintése, megvizsgálása, változásának nyomon követése – hiszen ezek azok a dokumentumok, melyekben újra és újra megjelenik az ifjúság, a tanulás, a munkaerőpiacra történő sikeres integrálás igénye.

A jóléti kapitalizmus korszaka alatt az egyes kormányok által alkalmazott eltérő és igen sokszínű szociális stratégiák adaptálhatósága mára megváltozott. A kialakult, bizonytalan gazdasági és társadalmi problémákra már nem elegendő reagálni. Ezt felismerve napjaink társadalmi problémái leküzdésének érdekében a korrektív rendszerek helyett a preventív rendszerek kiépítése lett a cél, a megközelítés módja már nem deficit, hanem szufficit¹ jellegű. A szakértők belátták, hogy ebben a változó, felgyorsult világban újszerű, egységes és összehangolt szociális reformokra van szükség, melyeknek négy nagy kihívásra is választ kell majd adnia: az újonnan létrejött családformákra és azok problémáira, a tudásalapú gazdaság megszervezésére, valamint a nyugdíjrendszer megreformálására. A társadalomjobbító szándék válságáról beszélhetünk, amikor azzal a dilemmával találkozunk, melyik a jobb választás: amikor a társadalom a polgárait csak a munka mentén integrálja, vagy a társadalom egészének a felelőssége, hogy garantálja a tagjai megélhetésének feltételeit; jól érzékelhető, hogy a piaci viszonyokból fakadó versenyképesség és a szociális jogok állnak ellentétben.

2000-ben az Unió Lisszabonban tartott ülésén azt a célt tűzték ki, hogy az Európai Uniónak kell 2010-re a Világ legversenyképesebb, legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává válnia. Ennek érdekében több és minőségileg jobb munkahelyre, valamint a társadalom kohéziójának növelésére volt szükség. Az új Uniós célok sokszorosán felértékelték a szociálpolitika jelentőségét, melynek foganatosítása végett felszólították a Tanácsot, hogy készítsék el a közös álláspontokat a szociálpolitika jövőbeli irányairól. Az elfogadott Európai Szociálpolitikai Menetrend a szociálpolitika produktív jellegét domborította ki.

2000-ben a belga elnökség idején felkérték szakértők egy csoportját, hogy készítsenek el egy tanulmányt, amelynek célja napjaink égető problémáinak feltárása és azok feloldása volt.

¹ bevételi többlet; a bevétel meghaladja a kiadást

Gøsta Esping-Andersen és kollégái az „A new welfare architecture for EU?”² írásukban konkrét javaslatokat tettek, melyekben kitértek arra, hogy prevencióra kell cserélni a már idejét múlt, deficit korrekciót, passzív ellátás helyett pedig befektetések szükségesek, melyek hosszútávon megtérülnek - a tünetkezelést az átfogó probléma megoldására szükséges cserélni. A tagállamoknak hangsúlyosabban kell támogatnia a gyerekeket, a családokat és a nőket, illetve a szociális igazságosság jegyében mindenkinek egyenlő esélyeket kell biztosítani. A támogatások célzásakor leginkább a kritikus életszakaszokra javasolt koncentrálni: ilyen időszak a gyerekkor, az időskor.

Jelentésükben felhívják arra a figyelmet, hogy az alacsony minőségű munkák következménye az elégedetlenség - ebből pedig a stressz és számos egészségügyi probléma is kialakulhat. Szerintük a képességek, különböző kompetenciák növelésére kell koncentrálni támogatott képzésekkel, tréningekkel. A munkavállalók fizikai és szellemi egészsége elemi jelentőséggel bír ahhoz, hogy minőségi és innovatív munkát tudjanak végezni. Ezt az eredményt csak az egyének életminőségének javításával lehet elérni. Új szociális szerződés megalkotására tesznek javaslatot, amely magába foglalja a minimum garantált alapjövedelmet, a nemek közötti egyenlőséget, továbbá egy új nyugdíjrendszer melletti elköteleződési szándékot is. A szociálhálót, véleményük szerint, úgy kell átalakítani, hogy a fennálló három modell helyett egy egységes és harmonikus modell valósuljon meg Európában. Mindenkori bizonytalansági politikák kidolgozása szükséges az esetleges válságok megelőzése érdekében. Generációk közötti szerződéskötésnek kell létrejönnie, annak érdekében, hogy a múlt, a jelen és a jövő felelős felnőttjei közös erőfeszítéssel nézzenek szembe a jövő kihívásaival.³

Az új módszer alapja a gyors-életciklus keret, amely nem engedi állandósulni a hátrányos helyzetet, hanem a pillanatnyi beavatkozás helyett az életesélyek preventív megoldása kerül előtérbe. Fontos cél továbbá a társadalmi igazságosság alapelveinek helyreállítása. A gazdasági hatékonyság csak akkor igazolható, ha az az általános jólétet szolgálja. Az igazságosság több szempontból is értelmezhető; jelen esetben nem a kialakult status quo védelme és a Pareto elv⁴ kerül érvényesítésre, hanem az erős és tartós társadalmi szolidaritás. Előtérbe kerül a szociálpolitika, mint produktív beruházás - a humántőke elmélet, a nők munkába állítása, új családpolitika, nemek közötti egyenlőség.

2 <https://pdfs.semanticscholar.org/bc3f/661a6e43ef2b0220bcb4c05a5a94cbe8f3c8.pdf>

3 Juhász Gábor (2004): http://www.esely.org/kiadvanyok/2004_2/JUHASZ.pdf

4 80-20 elv: számos esetben az okok 20%-ára vezethető vissza a következmények 80%-a.

Az új jóléti rendszer stratégiai prioritásai között öt beavatkozási terület szerepel:

- Az első a családpolitika átalakítása, oly módon, hogy az anyák a munkájukat össze tudják hangolni a gyerekneveléssel és mindehhez megfelelő támogatást kapjanak. Elő kell segíteni a nevelés, eltartás költségeinek méltányos elosztását. Ezen intézkedések bevezetésével csökkenthető a gyermekszegénység, munkaerőpiaci részvételi arány növelése a nők intenzívebb bevonásával, amely segíti egy hosszútávon fenntartható nyugdíjrendszer fenntartását is. Valamint hozzájárulhat a szülésszám növekedéséhez is.
- Második beavatkozási terület a későbbi nyugdíjba vonulás ösztönzése. Napjaink problémája a nyugdíjcsökkentés, a kitolt nyugdíjkorhatár, valamint a privatizálásból következő nehézségek. Az alapproblémát a generációkon belüli elosztási problémák jelentik, valamint az elöregedő társadalom. A megoldás a munkaerőpiaci részvétel növelése a nyugdíjaskorúakkal, valamint a nők bevonásával. Rugalmas nyugdíjrendszer, illetve a későbbi nyugdíjba vonulás ösztönzése lehet a megoldás. Az oktatási szakadék szűkülése képessé teszi az időseket az átképzésre és az élethosszig tartó tanulásra⁵ is.
- Harmadik terület a beruházás a gyerekekbe és a felnevelésük költségeinek szocializálása. A második világháború után a szociálisprogramok középpontjában az idősgondozás állt, mára a javuló életésélyek és demográfiai arányok eltolódása miatt a célcsoportot a gyerekek és fiatal családok jelentik, hiszen az új kockázatok itt racionalizálódnak. A programsorozatok alapja a humán tőkébe való beruházás. A cél a lehetőségek bővítése a több és minőségibb oktatás érdekében. Tanulási képességnövelés és a LLL szemléletmód adaptálása.
- Negyedik fókuszpont a munkában töltött idő és szabadidő újra definiálása az életciklus egészében. A cél, hogy a munka és a szabadidő kapcsolata sokkal rugalmasabbá váljon. A szabadidő az elmúlt ötven évben jelentősen megnövekedett, amely az egyéni életciklusvégére koncentrálódott. Az egyéni rugalmas munkaidő kialakítása a cél, a nagyobb választási szabadság, hogy a szabadidő más értékesebb életciklusokban is eltölthetővé váljon.
- Az ötödik változtatást követelő terület az egyenlőség és a szociális biztonsággal kapcsolatos garanciák újrafogalmazása. Új társadalom megformálása a cél, ahol az aktuális egyenlőtlenségek nem összeegyeztethetetlenek a méltányosság alapelveivel. Támogatási terület az egyéni források aktiválása és a mobilitás lehetőségének biztosítása. Minimális életszínvonal garantálása az állampolgároknak, melynek érvényesülésével garantálható az abszolút létbiztonság, de ehhez új szociálpolitikai paradigmaváltás is szükséges.

5 Lifelong learning (LLL)

2003-ban a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) is megjelentette saját foglalkoztatási tervezetét *Global Employment Agenda*⁶ címen, amely irányelveit tekintve számos hasonlóságot tartalmazott, de bizonyos aspektusokban eltérések is tapasztalhatók az Esping-Andersen-féle jelentéshez képest. A közösségi szintű foglalkoztatási stratégia kidolgozásánál a cél az integráció elmélyítése a tagországokban. A téma fontosságát mi sem igazolja jobban, mint az, hogy a foglalkoztatás harmonizációját belefoglalták az EU legfontosabb dokumentumába, az immáron megújított Alapszerződésbe.

A 2002-es értékelést követően a következő időszakra (2003-2005) új irányvonalakat jelöltek ki, mint például a teljes foglalkoztatás. A tervezet az adók és a juttatások megreformálásával kívánta orvosolni a munkanélküliség és a szegénység csapdájában szenvedők lehetőségeit. A célkitűzések között szerepel a munkavállalók képességeinek bővítése, a tudásalapú társadalom, mint végső cél. A munkaerő átcsoportosítása a szolgáltató szektorba szintén az elvégzendő feladatok közé került.

2005-től a tagállamok közösen készítik el a foglalkoztatási akciótervüket. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia (EFS) a nyitott koordináció rendszerét alkalmazva harmonizálja a tagállamok foglalkoztatási politikáit. Egyrészt közösségi szinten iránymutatásokat fogalmaz meg, vagy fogalmaz újra, másrészt a kijelölt célokat ütemezi, azok teljesítését méri. Megoldásokat és javaslatokat fogalmaz meg, éves tervezési és beszámoló ciklusokat hajt végre, a nemzeti foglalkoztatási akcióterv megvalósításába kapcsolódik be. Olyan fakultatív elemeket emel be, mint a kollegiális lektorálás⁷ (peerreview) gyakorlata. Az irányvonalaktól való eltérést nem követik szankciók, azonban a rossz eredményeket produkáló tagállamok teljesítményét ismertté teszik (name and shame).

6 http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_100508.pdf

7 szakmai bírálás, kutatási pénzek odaítélésekor használt eljárás

Az OECD⁸ és az EU foglalkoztatási stratégiája megközelítési módjában jelentősen eltér egymástól. Az OECD a szabadpiac elvét részesíti előnyben és eszköztárát a piaci megoldásokra korlátozza, a jóléti államokat rugalmatlannak tartja ahhoz, hogy a változó piaci körülményekhez elég rugalmasan tudjon alkalmazkodni. Az Unió intézményét egy változásgenerátornak tekinti, amely intézkedései révén elősegíti a gazdaság növekedését. A közös stratégia kialakítása jó eszköz volt ahhoz, hogy a tagállamok a foglalkozási és munkaerőpiaci reformterveiket európai fórumokon vitathassák meg. Elképzeléseiket közös irányvonalak meghúzásával jelölték ki, amely későbbiekben segített a nemzeti akciótervek kialakításának folyamatában. A más országokban már sikeresen működő innovációkról a tagállamok képviselői információt szerezhettek, az ötletek adaptálásáról nemzeti szinten dönthettek. A tervezési és a beszámolási ciklus segített kormányzati szinten a szakpolitikát a diskurzusban tartani.

2006-tól 3 éves ciklusokban határozták meg a szociális irányvonalakhoz tartozó akciótervek lebonyolításának intervallumát. Az Európát is megrengető 2008-ban kialakult gazdasági válság következtében nem lehetett tartani az előre meghúzott irányvonalakat és vállalásokat. Ennek következtében nem újabb módosítások következtek, hanem egy teljesen új stratégia megalkotására volt szükség, ami az Európa 2020 elnevezést kapta.

A keleti nyitás nagyban növelte a nyomást, hogy az Unió intézményrendszerének meg kell újulnia. 27 eltérő gazdasági szintű és politikai berendezkedésű országot kellett összehangolni. Ezen kényszer hozta létre az EU fontosabb szabályait magába foglaló alkotmányos szerződést. A 2007-ben elfogadott Lisszaboni Szerződés a szociális területen három fontos változást eredményezett. Az Alapvető Jogok Chartáját az Alapszerződéshez csatolták, de nem foglalták bele annak szövegébe - inentől az összes közösségi (szak) politikai döntés és azok végrehajtása során figyelembe kell venni a közösség szociális célkitűzéseit, valamint az Uniós szervek felhatalmazást kaptak arra, hogy meghatározzák a közösségi célú szolgáltatások szervezésének és működtetésének elveit.

Az EU 2020 stratégiája három pilléren nyugszik: az intelligens társadalom, a fenntartható növekedés, valamint a társadalmi stabilitást biztosító befogadókészség növelésén. A legjelentősebb célkitűzések az oktatásra, a szegénység felszámolására irányuló küzdelemre, továbbá a foglalkoztatásra terjednek ki. Az oktatási célok között szerepel az oktatási rendszerek modernizációja, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése, a diákmobilitást

8 Organisation for Economic Co-operation and Development (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)

fokozó programok, valamint a lemorzsolódás elleni harc. Az Európa 2020 stratégia⁹ a 2010-es évet követő tíz év célkitűzéseit és iránymutatásait foglalja magába.

Összegzésképpen elmondható, hogy az Európai Unió működése során a szociális dimenziót folyamatosan erősíti, a szociális jogok fontosságát folyamatosan szem előtt tartja. A tagországok képviselői a közelmúltban elfogadták a szociális jogok európai pillérének 20 alapelvét, amely jogbővítést és hatékonyabb jogérvényesítést biztosít az EU polgárainak.¹⁰

HELYZETÁTTEKINTÉS: HAZAI VISZONYLAT

Vásárosnamény Ifjúsági Stratégiájának készítésekor elkerülhetetlen hivatkozni a megyeszékhely, Nyíregyháza 2016-os dokumentumára, ami Nyíregyháza Megyei Jogú Város Ifjúsági Konceptiója. Bár minden településnek sajátos a lakossága a különböző lehetőségeknek, településbéli adottságoknak köszönhetően, mikor a hazai helyzet általános áttekintésére kerül sor, a dokumentumok, törvények, melyekre hivatkozni kell, azonosak.

Magyarország Alaptörvénye előtérbe helyezi az ifjúságot, és akárcsak az Európai Unió által megfogalmazottak, a törvény is az oktatásra, nevelésre, létbiztonságra fekteti a hangsúlyt. Ezek azok a területek, melyek végigkísérik az egyént a felnőtté válás útján, segítenek, hogy megfelelő irányba és megfelelő ütemben, biztonságban fejlődjön valaki.

A „megfelelő irányt” a Nemzeti Ifjúsági Stratégia tartalmazza.

„A 88/2009. (X. 29.) OGY határozattal elfogadott Nemzeti Ifjúsági Stratégia (NIS) jövőkép, amely felvázolja az ifjúsági korosztályok fejlődésének optimális irányait. Célja, hogy hosszú távon irányt szabjon az ifjúság életfeltételeinek javításához, segítséget nyújtson a szféra valamennyi szereplőjének az ifjúsággal kapcsolatos intézkedések tervezéséhez, szervezéséhez és végrehajtásához. A NIS mint keret, lehetőséget ad arra, hogy kormányzati ciklusokon átívelő célokkal és irányokkal lehessen tervezni.”¹¹ (Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Ügyfélszolgálati Portála)

E dokumentum tartalmát figyelembe véve magától értetődő, hogy a Nemzeti Ifjúsági Stratégiába bekerülő dimenziók mentén szükséges Vásárosnamény Ifjúsági Stratégiáját is elkészíteni, szükséges a NIS-ben szereplő irányvonalak beépítése.

⁹ http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_hu

¹¹ <http://emmiugyfelszolgalat.gov.hu/ifjusagugy/nemzeti-ifjusagi/nemzeti-ifjusagi-strategia>

Az önkormányzat ifjúságpolitikai tevékenységének közvetlen jogforrása a 2011. évi CLXXXIX. törvény a helyi önkormányzatokról, melynek 13. §. (1) bekezdésének 15. pontja a települési önkormányzat feladatai között felsorolja az ifjúsági ügyeket, mint kötelező feladatot.¹²

Az ifjúság egyike a legveszélyeztetettebb csoportoknak, valamint társadalmunk fenntarthatóságának alappillére, ebből adódóan indokolt az igényeik nyomon követése, a külső változások bekövetkeztekor a védőháló biztosítása, hogy elkerülhessük a számukra kedvezőtlen állapotokat.¹³ Az őket érintő változtatások tervezésekor pedig elengedhetetlen bevonni csoportjukat, és megvizsgálni, felmérni azt, hogyan vélekednek a jelenről, az őket körülvevő dolgokról - mi az, amit problémának látnak (és hogyan lehetne megoldani), mi az, amire szükségük van. Az így nyert adatok segítségével pedig számukra kedvező változásokat érhet el egy önkormányzat, ezáltal biztosítva a fiatalok maradását, kiküszöbölve az „öregedő település” problematikáját, amely egyike a legégetőbb társadalmi kérdéseknek.

Az Ifjúsági Stratégiába beépítettük az országos és helyi ifjúságpolitikai elképzeléseket, az ifjúság körében végzett helyi, kvantitatív kutatás eredményeit, az empiriából leszűrhető következtéseket, valamint az ugyancsak helyi szintű kvalitatív interjúk tapasztalatait. A kutatások a vásárosnaményi fiatalok helyzetét, elvárásait és véleményét tárták fel, a kérdőív a Magyar Ifjúság Kutatás 2016 kérdőíve alapján készült, az interjúvázzlat pedig a kérdőívből, azonban száraz, nyers adatok helyett, sokkal inkább a különböző véleményekre fókuszált. E két kutatási módszerrel lefedtük a tényszerű számadatokat, valamint a különböző trendeket is feltártuk, miközben olyan dolgokra koncentrálhattunk, mint jövőkép, célok, tervek - azokra az elemekre, amelyek elengedhetetlenek, mikor az ifjúság érdekei szerinti változtatásokat tervezünk.

Az Ifjúsági Stratégia célcsoportja a Magyar Ifjúság Kutatásban (későbbiekben: MIK) is megcélzott 15 és 29 év közötti korcsoport. Ez az ifjúság korosztálya a hazai ifjúságpolitikában, azonban fontos említést tenni arról, hogy igyekeztünk a kutatás során a 15 éves kortól fiatalabbakat is bevonni (legalább az interjúk során), hiszen ők is szerves részét képezik jövőnknek. A korcsoport meghatározásának további módszertani oka is van: ezáltal a saját kutatás összehasonlítható a MIK 2016 során közölt adatokkal, aminek köszönhetően még pontosabb képet nyerhetünk a Vásárosnaményban élő fiatalok helyzetéről.

12 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100189.TV>

13 MIK 2008: gyorsjelentés: <http://mek.oszk.hu/16100/16102/16102.pdf>

Célunk, hogy olyan élhető körülményeket teremtsünk a fiatalabb generáció számára, amelyben tervezni tudnak, megtalálják számításaikat mind az oktatás, az élethosszig tartó tanulás, mind pedig a későbbi munkaerőpiacra lépés szempontjából. Olyan környezetet akarunk kialakítani, melyben a családalapítás nem racionális gondolatokon, számításokon múlik, ahol biztonságban érzik magukat az emberek. Természetesen mindezzel a mobilitással kapcsolatos problémák is összefüggnek: olyan életteret akarunk biztosítani, ami miatt a fiatalok, bár elmennek világot látni, akár tanulmányaik, akár a későbbiek során, de visszatérnek, és városunkban telepednek le. A „muszájból” történő elvándorlások számát csökkenteni, a lehető legalacsonyabbra szándékozunk visszaszorítani.

„Amilyen az ifjúság, olyan a jövő...” - ezzel mindenki egyetért, politikától, vallástól, ideológiától függetlenül. A fiatalok milyenségét pedig meghatározza a környezet, amelyben élnek, a különböző társadalmi terek, ahol szocializálódnak, ahol egymástól tanulnak. Egy fiatal nem „tabula rasa”, nem magát az ifjúságot kell megváltoztatnunk. Hanem a környezetet, az őket körülvevő világot kell a lehető legjobbra tennünk, hogy rendelkezésükre álljon minden eszköz, amire szükségük lehet a felnőtté válás útján.

Mik ezek az eszközök? Milyen stratégiai irányvonalak mentén érdemes kezelni az ifjúság helyzetét? E tanulmányezetekre a kérdésekre igyekszik megadni a választ a kutatások tapasztalataiból építkezve, tanácsokkal ellátva mindnyájunkat, hogy egy olyan ifjúságra bízhatunk a jövőt, akik erkölcsileg, a szabályokat, normákat betartva biztosítják a jelenlegi felnőtt lakosságnak az utánpótlást.

STRATÉGIAI IRÁNYVONALAK

Az Ifjúsági Stratégia célja a fiatalság jellemzőit, igényeit, meglátásait a Vásárosnaményi Önkormányzat terveivel összehangolni, olyan irányt találni, ami mindkét fél számára kedvező lehet.

Egy stratégia elkészítésekor figyelembe kell venni az adott település sajátosságait, a település népességszámát és az életkor szerinti megoszlást¹⁴. Ennek megfelelően alakítható ki az adott

¹⁴ idősek és fiatalok aránya

település szociálpolitikája, támogató rendszere, valamint ezek áttekintésekor tárhatóak fel a település erőforrásai is.

Az Ifjúsági Stratégia kapcsán öt nagyobb prioritású stratégiai célt emelünk ki¹⁵:

1) Család szerepének erősítése

A család az elsődleges szocializációs színtér, az élet legfontosabb tere, amely komoly szereppel bír minden vonatkozásban. Itt tanul meg számos olyan dolgot az egyén, amelyekre szüksége van a későbbiekben, ebből adódóan meghatározó közeg a család. Emiatt a család kiemelten fontos az Ifjúsági Stratégia tekintetében, segíteni kell a családokat, javítani a helyzetükön. Amennyiben sikerül pozitív változást elérni, feltételezhető, hogy csökkenteni tudjuk a devianciát¹⁶, az egyenlőtlenségeket, amelyeket a származásbeli különbségek generálnak.

2) Fiatalok szélesebb körű támogatása

Az ifjúság támogatása egyike a legfontosabb eszközöknek, amivel a városban lehet tartani őket, úgy, hogy közben elégedettek is. A különböző közösségi terek együttműködésével a célcsoport legtöbb problémája orvosolható, amely nem anyagi jellegű. Az ilyen nem anyagi jellegű problémák megoldása érdekében növelni kell a kohéziót, az összetartást, semmiképpen sem szabad engedni, hogy a fiatal egyedül érezze magát, szükséges tudatni e csoporttal, hogy mindig van kihez fordulni a gondokkal.

3) Közösségek szerepének erősítése

A közösségek szerepének erősítése némileg kettős irányvonal: egyrészt fontos, hogy a célcsoport tagjai számára legyenek olyan csoportok, ahol otthonosan érzik magukat, ahova szívesen mennek szabadidejükben, amiért érdemes kimozdulniuk otthonról - ezáltal kevesebb időt eltöltve a számítógép előtt. Azonban a számítógéptől való elszakítás ma már nem feltétlenül jótékony: az internettől és számítógép-használatától történő teljes elzárkózás helyett sokkal inkább célunk elősegíteni, hogy a fiatalok megfelelően, hasznosan alkalmazzák az internet adta lehetőségeket, hiszen mára ez egy elkerülhetetlen kompetencia, aminek hiánya megnehezíti a munkaerőpiacon való elhelyezkedést.

4) Széleskörű szabadidős tevékenységek

Az oktatás, a család, a közösségek mind fontosak, azonban nem szabad elfeledkezni a szórakozásról, a kultúráról és a sportról sem, csak, hogy néhány olyan terület kerüljön

¹⁵ alapul véve Nyíregyháza Ifjúság Konceptióját

¹⁶ a normáktól eltérő viselkedési formát

említésre, mely a szabadidős tevékenységek közé sorolható. Olyan szórakozóhelyekre van szükség, melyek kielégítik a fiatalok igényeit, azonban számos alternatívát szükséges biztosítani, hogy mindenki megtalálja a saját ízlésének megfelelőit. A szórakozás mellett a kultúra és a sport is fontos: előbbi szellemi, míg utóbbi a testi fejlődést segíti, ezáltal biztosítva, hogy egy mentálisan és testileg is egészséges generáció felnövekedését segítsük elő.

5) Mobilitás

Korábban már említésre került az elvándorlás kérdése. Célunk, hogy a fiatalok a tanulmányaik után is a városunkban maradjanak, vagy épp' visszatérjenek; hogy el tudjanak helyezkedni. Ugyan szeretnénk, hogy az ifjúság visszatérjen Vásárosnaményba, de ez nem jelenti azt, hogy nem akarjuk, hogy világot lássanak a fiatalok.

A Stratégia a 2018-2020-as időszakra szól; cselekvési terve a konkrét feladatok megjelölésével 2018-2019-re.

A dokumentumok elkészítésekor figyelembe vettük az országos és helyi ifjúságpolitika irányait, a fiatalok körében végzett kvalitatív és kvantitatív ifjúságkutatás eredményeit, a fiatalok elvárásait, a civil szervezetek ajánlásait, az állami, önkormányzati és pályázati források mértékét.

A Stratégia és a cselekvési terv felülvizsgálatára javasoltan kétévente van szükség.

Az Ifjúsági Stratégiát 9 témakörre bontottuk, melyek teljesen lefedik azt a területet, ahol beavatkozásokat kívánunk elérni annak érdekében, hogy a Stratégiában megfogalmazott célok teljesüljenek. A kilenc témakör:

1. Egészséges életmód, káros szenvedélyek, prevenció
2. Érdekvégyesítés, közéleti szerepvállalás
3. Információszolgáltatás, közösségi terek
4. Szabadidő, sport
5. Oktatás (formális és nem-formális)
6. Kultúra, művelődés
7. Foglalkoztatás, pályaválasztás
8. Természetes támogató rendszer (család)
9. Mobilitás (érdemes legyen visszajönni)

AZ IFJÚSÁGI STRATÉGIA CÉLJAI

Az Ifjúsági Stratégia elsődleges céljai között szerepel, hogy az ifjúság igényeire alapozva egy olyan stratégiát dolgozzon ki, amely alapján a fiatalok egy élhetőbb, szerethetőbb városra ismernek Vásárosnaményképében, ahol jó élni, ahova jó visszatérni. Ezeknek a céloknak a figyelembevételével az alábbi elsődleges célok megfogalmazását javasoljuk.

Harmadlagos szocializációs térként biztosítani kell a Művelődési Központ akadálymentes működését, hiszen ez az épület az, ahol összegyűlhetnek a fiatalok a szabadidejükben. Ellenőrzött, biztonságos körülmények között, hasznosan tölthetik el az idejüket, miközben kortársaikkal vannak - ezzel preventíven megakadályozva az elmagányosodás potenciális veszélyét. Segíteni kell a Művelődési Központ programjait, több és minőségi program szükséges, hogy a fiataloknak mindig legyen lehetőségük megválasztani, mivel szeretnék az idejüket tölteni. Felzárkóztatási és kulturális programokra is szükség van a szórakoztató programok mellett, melyek kettőse kompetenciafejlesztéssel segíti a célcsoportot. A közös, az Önkormányzat részvételével megvalósuló projekteket is közelebbivé kell tenni, integrálni kell a fiatalok hétköznapjaiba, tudniuk kell arról, hogy milyen programok érhetőek el, be kell vonni őket ezek kidolgozásába. Ugyanakkor

a közösségi terek képviselőit és a civil szervezeteket is fontos bevonni e projektekbe.

Kiemelten fontos, hogy minden fiatal megtalálja a saját számítását, a neki tetsző sportot, szabadidős programot.

Egészségfejlesztési programok indítására van szükség. Ezekben a preventív programokban az egészséges életmód hirdetése mellett a sportolás fontosságára kell felhívni az ifjúság figyelmét. A család támogatásának elnyerésére is szükség van; be kell bizonyítani a szülőknek, hogy ezek a rendezvények a gyermekeik érdekében kerültek elindításra.

A stratégiai irányvonalak további fontos részét képezi az érdekérvényesítés. Olyan fórumokra, terekre van szükségünk, ahol a fiatalok felszólalhatnak az őket érintő döntések ügyében, olyan utánpótlásra van szükségünk, amely' együttműködéssel beleszól a saját helyzetüket érintő programok előkészítésébe, kidolgozásába. Ehhez az állami és civil szektor bevonására van szükség, hogy segítségével elérjük, hogy a fiatalok olyan értelmiségiekké nevelkedjenek, akik a szívükön viselik az ország és a település sorsát.

Az önkormányzat munkája egyike a legalapvetőbb feltételeknek, amelyek nélkül nem lehet változtatni az ifjúság helyzetén. Az önkormányzatnak támogatnia, segítenie kell az olyan együttműködések, amelyek előre mozdíthatják a fiatalok helyzetét, hozzájárulhatnak boldogulásukhoz. Ehhez ápolni kell a kapcsolatokat más városokkal, a civil szervezetekkel, hogy ezzel még több program indulhasson el, melyek célcsoportja az ifjúság. A különböző szervezetek mellett a jótékony hatást generáló alulról induló kezdeményezések felkarolása is az önkormányzat feladata.

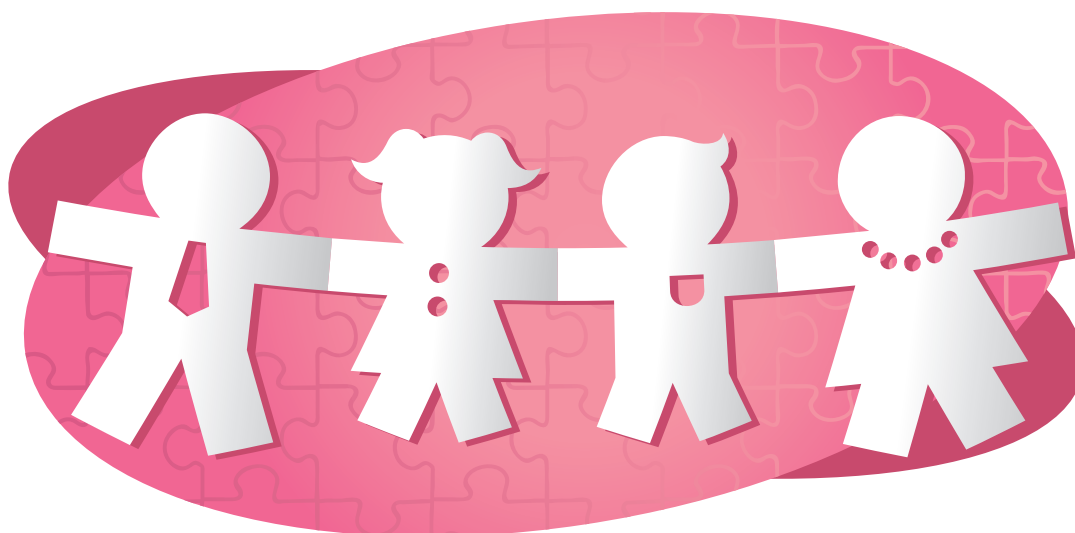
A sportolás, szabadidős, szórakoztató programok mellett a kultúrára, a művészetekre is nagy hangsúlyt kell fektetni. Célunk értelmiségi, önálló, tájékozott fiatalok kinevelése - ehhez a kulturális programok is hozzájárulnak. Lehetőséget kell adni a városban élő fiatalok számára a kulturális fejlődéshez, támogatni kell azokat, akik érdeklődnek a művészetek iránt. Rendezvényekkel, sokszínű programokkal hozhatjuk közelebb a fiatalokhoz a kultúrát.

A tehetséggondozás egyike jelenünk legjelentősebb tevékenységeinek: ezt felismerték az oktatási intézmények, a civilek és az állam is, hiszen az eredmények még több programot, tőkét vonzanak az adott településre. Ebből adódóan a formális oktatás mellett lehetőséget kell biztosítani a fiataloknak az iskolán kívüli tehetséggondozásra, melyek megszerethetik olyanokkal is

a tanulást, akik az iskolai keretek között nem élvezik, valamint kiaknázzák a fiatalok tehetségeit. Fontos a kompetenciafejlesztés, ami iskolai és iskolán kívüli programokkal is előidézhető. Önismereti, pályaválasztási, álláskeresési és kommunikációs programokra van szükség, az önkormányzat, a civil szervezetek és a helyi cégek bevonásával.

A tehetséggondozás és kompetenciafejlesztés előfeltétele a sikeres elhelyezkedésnek, ebből adódóan időről időre össze kell ülnie a település vezetőinek és a képzőintézményekben, az oktatás szférájában tevékenykedő szakembereknek, hogy egyeztethessenek, kidolgozzák az irányvonalat - a fiatalok bevonásával.

A család szerepét kiemelten kell kezelni: családi programok indítására van szükség, hogy a család is bevonásra kerüljön e stratégiába, ők is partnerek legyenek, valamint, hogy erősítsük a köteléket, amely összeköti a család tagjait.

Habár a mobilitás a stratégiai irányvonalakban egy kettősséggel bíró pont, fontos a mobilitás pozitív hatásait felerősíteni, közelebb hozni a fiatalokhoz. A fiataloknak világot kell látnia, tapasztalatot kell szerezniük, új élményekkel gazdagodniuk, hogy aztán újonnan megszerzett tudásukkal előre mozdíthassák a települést. Ehhez szükség van olyan programokra, melyek tájékoztatják a fiatalokat a lehetőségekről, a feltételekről, a folyamatról, amely során külföldre mehetnek tanulni, önkéntes munkát végezni.

A KUTATÁS CÉLJA, MÓDSZERE

A kutatás célja

Az Ifjúsági Stratégiának és maga a kutatásnak a célja, hogy felmérjük, a vásárosnaményi fiatalok hogyan vélekednek az élet különböző területeiről, a stratégiai irányvonalakként és beavatkozási területekként megnevezett témákról, hogy teljes, releváns képet szerezzünk a település jelenlegi helyzetéről, arról, hogyan látja Vásárosnaményt az ifjúság. A kérdőíves adatfelvétel 2018. július elejétől egészen augusztus elejéig tartott, az interjúk a kvantitatív kutatás végeztével az első adatok lekérését követően zajlottak. A kérdőívet a Magyar Ifjúság Kutatás 2016 alapján készítettük, azonban néhány kérdést megváltoztattunk: az ország általános helyzete helyett Vásárosnaményre összpontosítottunk, az interjúk során pedig a száraz empiriát megmagyarázó véleményeket tártuk fel. E két kutatási módszer elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy az önkormányzattal, a város vezetőivel és a fiatalokkal való együttműködéssel kiegészítve Ifjúsági Stratégiát készíthessünk belőle.

A kutatás módszere

A kvantitatív, kérdőíves módszer alkalmazásakor, a kérdőív dimenzióinak összeállítása során - a fenti célokat szem előtt tartva - törekedtünk arra, hogy az ilyen úton nyert adatok alkalmasak legyenek a „család, gyermekvállalás”, az „oktatás”, a „munkaerőpiac”, a „külföldi munka és tanulás”, a „társadalomhoz való kapcsolódás”, a „média, kommunikáció”, a „sport, szabadidő” és az „élethelyzet” dimenzióinak mérésére. A kérdőíves adatfelvétel papíralapú volt, a válaszadók önkéntes alapon töltötték ki azt. Az adatok feldolgozását nyílt forráskódú statisztikai szoftvercsomag segítségével végeztük.

Az interjúvázlatot a kérdőív alapján állítottuk össze, félig-strukturált interjúkat készítettünk. Egy fókuszcsoporthoz interjú, illetve két egyéni interjú készült; az interjúk során igyekeztünk olyan interjúalanyokat keresni, akik a lehető legszínűbb szociáldemográfiai jellemzőkkel bírnak, hogy ezáltal a lehető legtöbb nézőpontból lássuk a fiatalok helyzetét.

Mindkét kutatás során biztosítottuk az anonimitást, a törvénynek megfelelően az adatok védelmét; a válaszokat kizárólag összesítve kezeltük.

A MINTA JELLEMZŐI

A következőkben bemutatásra kerülő adatok, és minden elemzés súlyozott adatbázis felhasználásával készült.

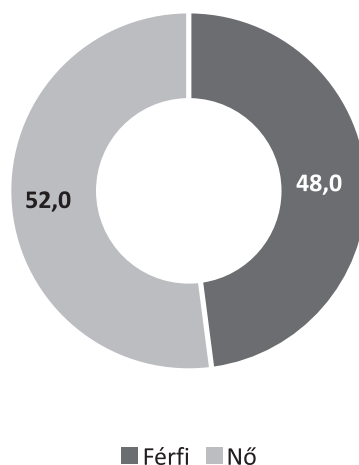
A válaszadók nemek szerinti megoszlása

A válaszadók nemenkénti megoszlása enyhe női többletet prezentál, a teljes mintának a férfiak a 48%-át, a nők pedig 52%-át adják. A nemek aránya a mintában kiegyenlített.

1. ábra

A válaszadók nemek szerinti megoszlása (százalékban)

Férfiak és nők aránya

A válaszadók átlagéletkora

A 15-29 éves korosztály került be a mintába, az a korcsoport, melyet a jelenlegi ifjúságpolitika ifjúságként emleget. Ebből adódóan a legalacsonyabb életkorúak 15 évesek, míg a legöregebb válaszadók 29 évesek voltak. Az átlagéletkor 22 év. Amennyiben korcsoportokként vizsgáljuk a mintát, a következő táblázatban olvasható adatokat látjuk:

1. táblázat

A válaszadók korcsoportok szerinti megoszlása

Korcsoport	Százalékos eloszlás
15-19	30,6%
20-24	36,2%
25-29	33,2%

Leolvasható az „1. táblázatból”, hogy a korcsoportonkénti megoszlás is kiegyenlített a mintában. A korcsoportok mellett a nemenkénti megoszlás fontos még a minta életkorának bemutatása esetén. Ezek az adatok a „2. táblázatban” találhatóak.

2. táblázat

A válaszadók korcsoport szerinti megoszlása, nemenkénti bontásban

Korcsoport	Férfi	Nő	Total
15-19	45,5%	54,5%	100%
20-24	51,9%	48,1%	100%
25-29	44%	56%	100%

A válaszadók végzettség szerinti megoszlása

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége eltérő, sokszínű, ebből adódóan két módon is kategorizáltuk azokat: az első megoldásban törekedtünk minimális információvesztéssel létrehozni a csoportokat, melyek mentén könnyebb értelmezni és átlátni a válaszokat. A Főiskolai végzettséget és a BA / BSc-ként emlegetett, alapszakos végzettséget, valamint az „egyetemi” végzettséget és az MA / MSc diplomát (mesterképzés) tettük egy csoportba.

A „szakközépiskolai érettségi, középfokú technikum” opciót a „gimnáziumi érettségivel” vontuk össze, végül az „érettségire épülő szakképesítő bizonyítványból” és a „felsőfokú szakképesítő bizonyítványból” képeztünk kategóriát. E változtatások után a következőképpen néznek ki a megoszlások:

3. táblázat

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

(1. típusú összevonásban)

Legmagasabb iskolai végzettség	Százalékos eloszlás
Kevesebb, mint 8 általános	1,5%
Általános Iskola	32,6%
Szakmunkás végzettség, érettségi nélküli	22,5%
Érettségi	26,1%
Érettségi + Szakma	2,7%
Főiskola, BA / BSc	12,2%
Egyetem, MA / MSc	2,3%

Már ezek a kategóriák is remekül prezentálják az iskolai végzettség szerinti megoszlást, de egy keresztábrás elemzés esetén túl sok csoport jönne létre. Az átláthatóság céljából tovább szűkítettük a válaszokat, s így létrejött a háromkategóriás iskolai végzettség: alapfok (a 3. táblázat első három sora) - középfok (a 3. táblázat 4. és 5. sora) - felsőfok (a 3. táblázat 6. és 7. sora).

4. táblázat

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

(2. típusú összevonásban)

Legmagasabb iskolai végzettség	Százalékos eloszlás
Alapfok	56,6%
Középfok	28,8%
Felsőfok	14,6%

A következő két tábla a legmagasabb iskolai végzettséget mutatja be korcsoportos bontásban, illetve ugyancsak a legmagasabb iskolai végzettséget nemek szerinti bontásban:

5. táblázat

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása, korcsoportonkénti bontásban

Legmagasabb iskolai végzettség	15-19	20-24	25-29	Total
Alapfok	47,6%	35,7%	16,7%	100%
Középfok	14,3%	47,6%	38,1%	100%
Felsőfok	0%	18,2%	81,8%	100%

6. táblázat

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása, nemenkénti bontásban

Legmagasabb iskolai végzettség	Férfi	Nő	Total
Alapfok	45,2%	54,8%	100%
Középfok	61,9%	38,1%	100%
Felsőfok	36,4%	63,6%	100%

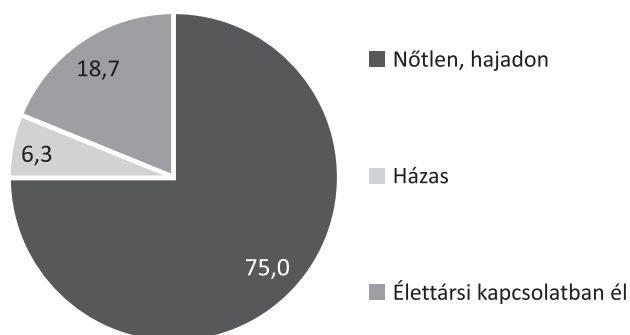
A 6. táblázatból kiderül, hogy a Felsőfokú végzettséggel rendelkezők vizsgálatakor a nők felé billen a mérleg - közel 2/3-át teszik ki ennek a kategóriának. Ugyanez az eloszlás (csak épp' fordítottn) olvasható le a Középfokú végzettséggel rendelkezők sorából. Az Alapfokú végzettség sora kiegyenlített.

A válaszadók családi állapot szerinti megoszlása

A mintában szereplők a kutatás sajátosságainak megfelelően fiatalok, s ennek az életkornak megfelelően az általános jellemzők érvényesülnek a megoszlásban: a megkérdezettek 75%-a nőtlen, hajadon. A válaszadók 18,7%-a él élettársi kapcsolatban, 6,3%-a házas.

2. ábra
A válaszadók megoszlása családi állapot szerint (százalékban)

A válaszadók fő tevékenység szerinti megoszlása

Az ifjúság egy sokszínű csoport, a 15-től 29 évig terjedő korcsoport pedig kellően széles ahhoz, hogy tevékenység szerint is eltérőek legyenek az egyes válaszadók. Ennek okából került be a kérdőívbe a fő tevékenységre rákérdező kérdés.

A válaszok alapján a minta 63,2%-a már főállásban dolgozik, 23,8%-a jelenleg tanuló, 12,9%-a pedig se nem tanul, se nem dolgozik – ha a jelenleg is divatosnak számító megnevezéssel élénk, NEET¹⁷-eknek kellene neveznünk.

7. táblázat

A válaszadók fő tevékenység szerinti megoszlása

Fő tevékenység	Százalékos eloszlás
Tanul	23,8%
Dolgozik	63,2%
Se nem tanul, se nem dolgozik	12,9%

17 Not in Education, Employment, or Training

A következő két tábla a fő tevékenységet mutatja be korcsoportos bontásban, illetve ugyancsak a fő tevékenységet nemek szerinti bontásban:

8. táblázat

A válaszadók fő tevékenység szerinti megoszlása, korcsoportonkénti bontásban

Fő tevékenység	15-19	20-24	25-29	Total
Tanul	88,9%	11,1%	0%	100%
Dolgozik	8,5%	46,8%	44,7%	100%
Se nem tanul, se nem dolgozik	22,2%	33,3%	44,4%	100%

9. táblázat

A válaszadók fő tevékenység szerinti megoszlása, nemenkénti bontásban

Fő tevékenység	Férfi	Nő	Total
Tanul	44,4%	55,6%	100%
Dolgozik	56,5%	43,5%	100%
Se nem tanul, se nem dolgozik	11,1%	88,9%	100%

A válaszadók remélt jövedelem szerinti megoszlása

A kérdőívben azt is vizsgáltuk, hogy a fiatalok mekkora nettó jövedelemmel lennének elégedettek. Azonban, mivel itt nekik kellett beírniuk egy összeget, számos válasz érkezett, és az adatok kezelhetőségének céljából kategorizálásra volt szükség. Az alábbiakban két táblázat lesz látható, az egyik intervallumok szerinti bontásban mutatja be az erre a kérdésre érkezett válaszokat, a másiktól pedig az olvasható le, hogy mi volt a legalacsonyabb és a legmagasabb összeg, amit valaki írt, valamint, hogy mi az összes válasz átlaga.

10. táblázat

A válaszadók remélt (nettó) jövedelem szerinti megoszlása

Remélt nettó jövedelem (Ft)	Százalékos eloszlás
< = 150 000	40,3%
150 001 - 180 000	24,7%
180 001 - 200 000	12%
200 001 - 250 000	6,4%
250 001 - 300 000	13,8%
300 001+	2,7%

A táblázat szerint a válaszadók 40%-a megelégedne nettó 150 000 Ft-tal, ¼-ük pedig valamilyen 150 001 - 180 000 Ft-os kategóriába tartozó összeggel.

11. táblázat

Remélt (nettó) jövedelem szerinti válaszok - minimum, maximum, átlag

Minimum	80 000 Ft
Maximum	450 000 Ft
Átlag	185 055 Ft

BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

Az Ifjúsági Stratégiát 9 témakörre bontottuk, melyek teljesen lefedik azt a területet, ahol beavatkozásokat kívánunk elérni annak érdekében, hogy a Stratégiában megfogalmazott célok teljesüljenek. A kilenc témakör:

1. Egészséges életmód, káros szenvedélyek, prevenció
2. Érdekérvényesítés, közéleti szerepvállalás
3. Információszolgáltatás, közösségi terek
4. Szabadidő, sport
5. Oktatás (formális és nem-formális)
6. Kultúra, művelődés
7. Foglalkoztatás, pályaválasztás
8. Természetes támogató rendszer (család)
9. Mobilitás (érdemes legyen visszajönni)

Egészséges életmód, káros szenvedélyek, prevenció

Az egészség egyike a legfontosabb jólétet mérő számoknak, melynek számos dimenziója van: beszélhetünk biológiai egészségről, lelki egészségről, mentális egészségről, szociális egészségről és emocionális egészségről is. Ezekből áll össze a mindenkori egészség, melyet első sorban a WHO¹⁸ definíciójával tudunk megmagyarázni:

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség hiánya”

2010-ben a kormány nemzeti szűrőprogramot indított el a lakosság egészségének fenntartása céljából, kormányunk felismerte, hogy a társadalmi és gazdasági fejlődésnek is alappillére az egészség.¹⁹ A szűrővizsgálatok feladata az egészség megőrzése, a betegségek megelőzése, a páciensek egészségének javítása, esetleg lappangó betegségek felfedezése és orvoslása.

¹⁸ Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization)

¹⁹ <http://www.parlament.hu/irom39/02424/02424.pdf>

További egészségmegőrző intézkedésként a magas cukor- és sótartalmú ételek és italok törvényi rendeletekkel való csökkentését, illetve az egészségtelen ételek korlátozására, vagy legalábbis keretek közé szorítására irányuló programokat lehetne említeni. A Nemzeti Dohányboltok is preventív hatásokkal bírnak: a dohányárak kizárólagos árusítása által, eltűntek a hétköznapi boltok, közértek polcairól a cigaretták, így a fiatalok kevesebbet találkoznak velük. Irányítottabbá, kontrollálhatóbbá vált a velük való kereskedés.

Számos oka lehet a rossz egészségi állapotnak: kereshetjük őket az életmód milyenségében, az egyént körülvevő kultúrában, a társadalom hatásaiban, vagy épp' a munkahelyen. Ez az oka annak, hogy egészségmegőrzéshez, egészséges életmódhoz nehéz önálló programot létrehozni, hisz az élet minden pontjával összefügg. Azonban vannak olyan pontok, melyek könnyedén beavatkozási pontokká válhatnak: ilyen az étkezés, a rendszeres testmozgás / sportolás, a káros anyagok, függőségek.

Kvantitatív kutatásunk szerint a fiatalok 53,5%-a fogyaszt hetente többször cukros üdítőt, 59,7%-uk fogyaszt kávé naponta többször, 18,7%-uk pedig naponta egyszer. Ellenben rendszeres testmozgást tornaórán kívül mindössze 11%-uk végez. Az elmúlt évben a megkérdezettek 36,5%-a napi rendszerességgel dohányzott.

66,1%-uk elégedett teljes mértékben az egészségével.

Ahhoz, hogy érdemben változást érhessünk el a kormánynak, az önkormányzatnak, a közintézményeknek és a civil szférának is együtt kell dolgoznia, s az együttműködésből olyan programokkal kell előállni, amely képes az ifjúságot a megfelelő életmód irányába terelni.

Szükség van olyasfajta alapellátó rendszerre, mely képes kiszolgálni a felnőtteket és a gyermekeket is egyaránt. Ebben az ügyben érzékelhető eredményeket hozott a 2015-ben véget érő Integrált egészségügyi alapellátást nyújtó intézmény kialakítását célul kitűző projekt, mely eredményéül az épület felújítását követően 2 db fogorvosi praxis (rendelői), 2 db házi gyermekorvosi praxis (1 db rendelővel) és 1 db védőnői szolgálat alakult ki.²⁰

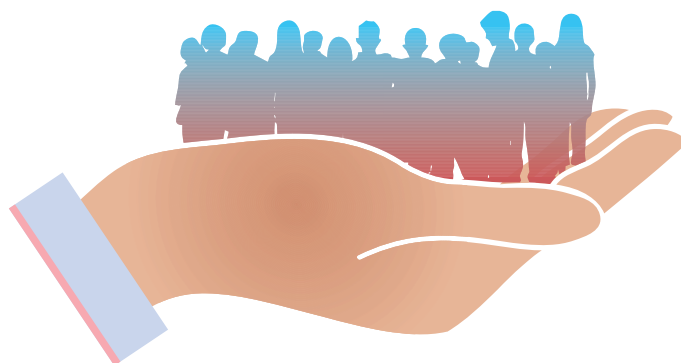
Ezek a korszerűsített praxisok azóta is a lehető legmagasabb minőségben szolgálják ki a pácienseket, viszont, ha az ifjúság kapcsán célul kitűzött mobilitási irányvonal megvalósul, további praxisokra, rendelőkre lesz szükség.

²⁰ <http://www.vasarosnameny.hu/egeszsegugyi-alapellatas>

Iskoláskorú gyerekekre sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani, az iskola-egészségügy működése meghatározó szereppel bír az egészséges generációk kinevelésében. Az iskolások körében előforduló betegségek között a fogszuvasodás, a gerincferdülés, a lúdtalp és az elhízás jelenik meg leggyakrabban, valamint az alkohol- és drogfogyasztás tekintetében is veszélyeztetett ez a generáció, ezért a prevenció programok nélkülözhetetlenek.

Az oktatási intézmények többségében zajlik valamilyen prevenció program.²¹ A hatékony prevenció elérése érdekében azonban szükség van a családok és a helyi vezetők segítségére is.

Elmondható, hogy Vásárosnamény helyzete nem rosszabb az országos átlagénál, sőt bizonyos pontok esetén jobb. Azonban a tény, hogy a fiatalok a kvalitatív vizsgálat során kiemelték a helyi kórház helyzetét, és azt, hogy felújításra, modernizálásra van szükség, elgondolkodtató, megfogadandó.

Érdekérvényesítés, közéleti szerepvállalás

A mai ifjúságot passzivitás jellemzi, inaktívak, nem vesznek részt a közéletben felmerülő kérdések megbeszélésében, az állampolgársággal járó lehetőségekkel nem élnek.²²

Ezt a tendenciát meg kell változtatni, olyan fiatalságot kell kinevelni, amely aktívan részt vesz az őket érintő kérdések megtárgyalásában, a fiatalságnak képviselnie kell a saját érdekét.

Ebben a nagyon változékony csoportban meg kell teremteni az igényt, annak érdekében, hogy közösségeikbe integrálhassuk a település és ország kapcsán felmerülő kérdéseket, remélve, hogy ezzel növeljük tájékozottságukat, tudatosságukat.

21 http://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/prevencio_nemzetkozi_trendjei.pdf

22 http://real.mtak.hu/62427/7/401_AdamN_negyedszazadweb.pdf

A kvalitatív kutatás során kiderült, hogy ez az igény jelenleg még többségükben nem található meg, válaszaikból megtudtuk, hogy a társadalmi szerepvállalás jelenleg nem foglalkoztatja őket, azzal sincsenek tisztában, hogy milyen fórumokon, milyen csatornákon hallathatják hangjukat.²³ Pedig annak, hogy valaki a társadalmi élet szerves részévé váljon, elengedhetetlen az aktív jelenlét. Az, hogy valaki már fiatalként aktív, elősegíti azt, hogy felnőttként is a társadalom hatékony tagjává váljon.

Vásárosnaményban tehát kettős a célunk:

- Felkelteni a fiatalok érdeklődését, programokkal, rendezvényekkel tudatni velük, hogy milyen fontos az aktív szerepvállalás a közösség és a település számára.
- A toborzó programokat követően meghallgatni a fiatalok véleményét, meglátásait, miközben bevonjuk őket a számukra releváns kérdések megvitatásába. E tanulmány is ilyen módon készült, és a fiatalok boldogan megosztották véleményüket.

Vásárosnaményban a fiatalok számára megfelelő fórum lehetne a Művelődési Központ, ahol nap nap után összegyűlnek szabadidejükben, valamint az iskolák együttműködésére is nagy szükség van.

Kérdőíves kutatásunk során igyekeztünk megismerni a fiatalok véleményét a közügyekről, azt, hogyan is látják ők a politikát, a közügyeket, és azt, hogy milyen gyakorisággal szoktak erről másokkal beszélni.

„Mennyire bízik...” kérdésekkel kíséreltük meg megvizsgálni, hogyan is viszonyulnak egyes hivatalokhoz - négy választási lehetőség volt: egyáltalán nem, inkább nem, inkább igen, teljes mértékben.

A bankokban, bíróságokban, politikusokban bíznak legkevésbé a fiatalok, ezek esetén a válaszadók 50%-nál többen vallották azt, hogy „inkább nem bíznak”. Ezeket a rendőrség és az Országgyűlés követi 40% feletti „inkább nem” válaszarányal.

Az Alkotmánybíróságba, a Köztársasági Elnökbe, a Civil Szervezetekbe, a Honvédségbe és a település Polgármesterébe fektetett bizalom jóval kedvezőbb: amennyiben az „inkább igen” és a „teljes mértékben” válaszokat összeadjuk, a „pozitív” válaszok aránya 70% feletti.

²³ kvantitatív kutatásunk során azonban mindenki válaszolt kérdéseinkre - ebből arra következtethetünk, hogy véleményük van, csak nem akarják vagy nem merik másokkal, nyilvánosan megvitatni.

A válaszadók 89,9%-a bíz ik inkább a Polgármesterben, mint sem, a civilekben pedig pontosan 80% jelölte be az „inkább igen” választ.

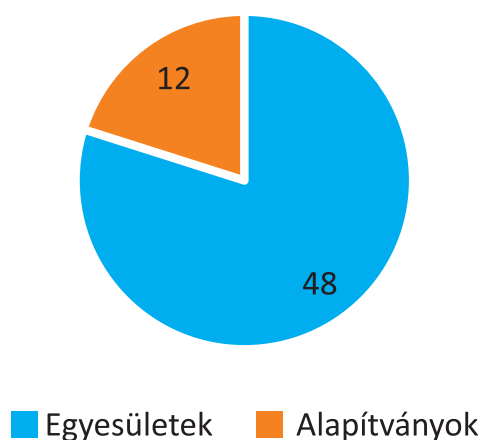
Ebből is jól látható, hogy helyi szinten sok kezdeményezés született a fiatalok érdekében, és ezt ők is érzékelték.

Civil szervezetek szerepe a közösségépítésben

Vásárosnamény mikrotársadalma változatos képet mutat bejegyzett közösségei tekintetében. A településen bejegyzett 60 szervezet alapítványi vagy egyesületi keretek között működik, legtöbbjük a kultúra a sport és szabadidő területén tevékenykedik. (Érdekes eltérés ebben, hogy a KSH felméréseivel szemben, hogy egészségügyi szervezet nincs jelen a településen, a KSH adatok az egyik leggyakoribb működési területnek jelölik 2016-ban!)

3 ábra
Közösségek típusai Vásárosnaményban (db)

Közösségek típusai Vásárosnaményban

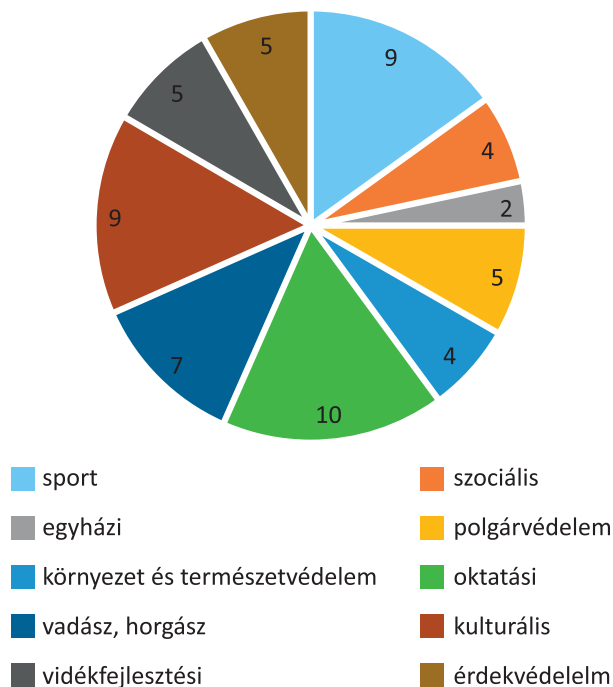
Árnyalja a képet azonban , hogy viszonya sok civil közösség mintegy harmada mutat működésre utaló tevékenységet, illetve a „klasszikus” civil közösségek (nem szakmai pl: vadász, horgász, sport , nyugdíjas , polgárőr) száma ezt a számot is tizedeli.

Az ágazati szervezetek (horgász, vadász, érdekvédelmi) deklarált célként szinte kivétel nélkül kiemelik a gyermek és ifjúsági korosztály elérésének fontosságát céljaik elérésének érdekében. Tevékenységeikben azonban ez a törekvés már nem mutatkozik meg. Sportegyesületek ifjúsági csapatai szinte kizárólag a labdarúgás sportágban vannak jelen. Választható, egyesületi keretek között gyakorolható sport maradt még a kézilabda és a judo.

4. ábra

Civil szervezetek tevékenysége Vásárosnaményban (db)

Civil szervezetek tevékenysége Vásárosnaményban

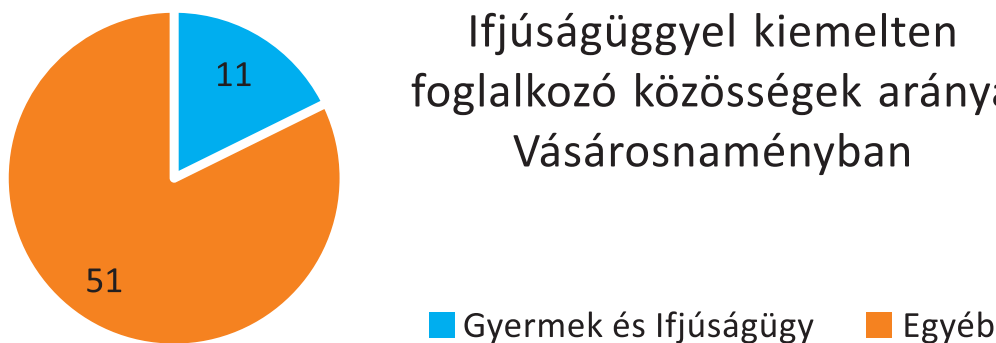

Klasszikus tevékenységeik fókuszába célcsoportot helyező szervezet 11 van Vásárosnaményban, ebből 3-4 működik a településen, amelyek közül megkeresésünkre két civil szervezet válaszolt érdemben, bemutatva egyesületeik eddigi célcsoport érdekében végzett tevékenységét a Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület (BIKSZE), valamint a Fiatalok Kulturális Szövetsége (FIX). Ez utóbbi két egyesület nem városi székhelyű, de telephelyeik, működésük fő területe Vásárosnamény városa.

5. ábra

Ifjúságüggyel kiemelten foglalkozó közösségek aránya Vásárosnaményban (db)

Ifjúságüggyel kiemelten foglalkozó közösségek aránya Vásárosnaményban

Az egyesületek vezetőivel és tagjaival készült interjú során - külön értékelték és bemutatták a helyi önkormányzattal közösen eddig végrehajtott programjaikat - az alábbiakban határozták meg a korosztály helyben tartását, életminőségét javító javaslatokat.

- jöjjön létre az ifjúsági korosztálynak közösségi tér és programok
- a településen működő informális csoportok felkarolása
- képviseleti fórum, önkormányzati képviselet
- korosztályos zenei rendezvény
- modern szabadidős változatos sportolási lehetőségek támogatása
- támogatott foglalkoztatás kiterjesztése a civil közösségekre

12. táblázat

Milyen gyakran szokott családjával közéleti kérdésekről, társadalmi problémákról beszélgetni?

Rendszeresen	19,5%
Alkalmanként	61,5%
Soha	18,9%

13. táblázat

Milyen gyakran szokott barátaival, ismerőseivel közéleti kérdésekről, társadalmi problémákról beszélgetni?

Rendszeresen	12,3%
Alkalmanként	65,4%
Soha	22,3%

Ezekből a táblákból is leolvasható, hogy, bár a fiatalok több, mint 77%-a szokott beszélgetni társadalmi problémákról, azonban az ifjúság 20%-a soha nem foglalkozik ilyen jellegű kérdésekkel.

A blokk végén survey²⁴ kutatásunkban arra is rákérdeztünk, hogy mit gondolnak, mi a fiatalok legégetőbb problémája, és mi a második legégetőbb probléma.

²⁴ kérdőíves

14. táblázat

A fiatalok legégetőbb problémája...

Anyagi nehézségek, létbizonytalanság	38,1%
Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	25,8%
Baráti társaságok, közösségek hiánya	9,4%
Céltalanság, nem tudják, mit akarnak	8,2%

A táblázatból kiderül, hogy már a fiataloknak is vannak az anyagi helyzetből fakadó gondjaik, pedig ebben a generációban még mindenkinek a tanulásra kellene koncentrálnia. A minta 25,8%-a szerint jelent problémát a jövő, mivel túlzottan ködös, kiszámíthatatlan.

Ifjúsági Stratégiánk célja reagálni ezekre a problémákra. Azonban a város vezetése önmagában nem képes megoldani e gondokat, szükségük van a fiatalokra, arra, hogy aktívak legyenek, arra, hogy együttműködjenek az önkormányzattal és a civilekkel.

Információszolgáltatás, közösségi terek

Minden korszakban megvannak azok a helyek, amelyeket a fiatalok a sajátjuknak éreznek, ahol összegyűlnek, amit közösségi térként használnak.²⁵ Közösségi tér lehet az utca, egy park, egy kávézó, a mozik, a Művelődési Központ, a játszóterek, a szórakozóhelyek. Ezekre a helyekre összpontosul a fiatalok szabadidejének eltöltése, itt zajlanak az interakciók.

De mi kell ahhoz, hogy az ifjúság a sajátjának érezzen egy helyet, egy területet?

A tapasztalat azt mutatja, hogy két féle hely funkcionál leginkább közösségi térként a fiatalok számára: egyrészt az olyan környezet, melynek kidolgozási fázisában beleszólhattak abba, hogy milyennek is kellene lennie, másrészt az olyan helyek, melyekhez a vezetőségnek, a felügyelő szervezeteknek (gondolhatunk szülőkre, önkormányzatra, tanárookra) nincs köze, ahova elvonulhatnak és elzárkózhatnak.²⁶

Az Ifjúsági Stratégia esetében az előbbi a fontosabb. Több olyan közösségi térre van szükség, aminek létrehozásakor is már jelen vannak a fiatalok, olyan helyekre van szükség, amelyek kielégítik az aktuális ifjúság igényeit, ahol szívesen töltik az idejüket, együtt.

²⁵ <http://magyarforum.hu/cikk/2348/Kozossegi-terek-a-fiataloknak/>

²⁶ http://bgazrt.hu/_dbfiles/htmltext_files/2/0000000212/Fiatalok%20kozossegeben%20modszertani%20kezikonyv.pdf

Jelenleg ezeket az igényeket a Művelődési Központ képes kielégíteni, a fiataloknak lehetőségük van különböző szabadidős tevékenységekkel elütni az időt, valamint egy kávézó is a rendelkezésükre áll a Központban. Azonban, annak céljából, hogy ne csapjon át az együtt eltöltött idő monotonitásba, további intézményekre, közösségi terekre van szükség.

Mindemellett ebben a blokkban kell két fogalmat beemelni Ifjúsági Stratégiánkba.

Az egyik ilyen a helyi ifjúsági munka...

„A helyi ifjúsági munka a településen vagy a megyében végzett ifjúsági munka, amelynek célja az ott élő fiatalok életkörülményeinek javítása, a szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása, képviseleti formák elősegítése. Helyi ifjúsági munkát többek között a települési vagy megyei ifjúsági referensek, ifjúságsegítők, művelődési intézmények szakemberei végeznek. Minden település vagy megye más-más sajátosságokkal, adottságokkal, kulturális és gazdasági lehetőségekkel rendelkezik. Így a településen végzett ifjúsági munka formái vagy a meghozott ifjúságpolitikai intézkedések és eszközök is eltérőek, különbözőek településenként és megyénként. A sikeres és innovatív helyi ifjúsági munka egyik fontos tényezője, hogy a település vezetése folyamatosan nyitott legyen a fiatalok iránt és figyelemmel kísérelje az ott élő ifjúság életkori sajátosságaiból adódó problémákat, igényeket és azokra válaszokat, megoldásokat nyújtson. Másfelől a fiatalok öntevékenységeihez kapcsolódó feltételek megteremtésével a fiatalok közösségeinek tevékenységei és aktív szerepvállalása is a helyi ifjúsági munka fejlődését irányozza.

A helyi ifjúsági munka előmozdításában, fejlesztésében az önkormányzatok és a helyi ifjúsági csoportosulások, közösségek együttműködése elengedhetetlen. Ez az a szint, ahol a különböző szereplők együttgondolkodása, terveit a leghatékonyabban megvalósulhatnak a közös célok elérése érdekében.”²⁷

... a másik fogalom pedig a nyitott ifjúsági munka (Open Youth Work):

„A nyitott ifjúsági munka, mint módszer többrétű lehetőséget kínál a fiatalok számára; hiszen az önkéntes munkán keresztül nemcsak személyesen fejlődnek, hanem képessé válnak a demokratikus társadalomban való aktív részvételre is a nemformális tapasztalatok segítségével. A „nyitott ifjúsági munka” helyszínei általában ifjúsági klubok, ifjúsági projektek, ifjúsági központok, ifjúsági házak lehetnek, de történhet akár az utcán is (utcai ifjúsági munka).

²⁷ http://www.mobilitas.hu/dariszi/helyi_ifjusagi_munka/index.html

Milyen előnyei vannak a nyitott ifjúsági munkának?

- képessé teszi a fiatalokat arra, hogy felismerjék képességeiket, tudásukat, attitűdjeiket, hogy érvényesíthessék jogaikat mind személyesen, mind egy csoport vagy egy helyi közösség tagjaként, valamint nemzeti és nemzetközi szintereken

- terjeszti az esélyegyenlőséget és a különböző elnyomások, megkülönböztetések elleni küzdelmet (pl. rasszizmus, xenofóbia, vallási-, nemi, származási-, területi egyenlőtlenségeket)

- az önkéntes tevékenységek során a fiatalok a tanulási folyamat részesei, így azt is megtanulják, hogyan állhatnak ki magukért, céljaikért a különböző döntési folyamatok során

- támogatja a fiatalokat abban, hogy megértsék a személyes, szociális, és politikai történéseket, amelyek hatással vannak a személyes életükre, illetve azon közösség életére, melynek tagjaik.”²⁸

Az ifjúsági munka elősegíti a fiatalok aktivitását, közösségekbe integrálja őket, bevonja őket a különböző programokba. Mindezek mellett pedig felkészíti őket a jövőre, tapasztalatot szereznek, új kompetenciákat sajátítanak el, miközben informálódnak az őket érintő kérdésekről, a település helyzetéről.

E tevékenységek meghatározóak, ebből adódóan szükségesek az olyan programok, amelyek az ilyen tevékenységek végzésére ösztönzik a fiatalokat. Ebben kell a város vezetőségének a közreműködése, együttműködése a civil szervezetekkel.

Szabadidő, sport

A szabadidő és az abban végzett tevékenységek, csakúgy, mint a sport, meghatározó a szocializációs folyamatokban.²⁹ Integrálnak a kortárs közösségekbe, kimozdítanak otthonról, segítenek elsajátítani különböző normákat, megismerni új készségeket. Ennek okából szerves része a szabadidő és sport a Stratégiánknak.

²⁸ <http://www.mobilitas.hu/eariszi/tudasesmodszertar/modszertar/nyitottifjusagimunka/index.html>

²⁹ <http://ofi.hu/nagy-adam-harmadlagos-szocializacios-kozeg-es-az-ifjusagugy-mint-onallo-terulet-elvelet-alapjai>

Hogy mit jelent a szabadidő, azt nehéz pontosan megfogalmazni, hiszen mindenki számára más jelent a kikapcsolódás. Ha mégis megkísérelnénk definiálni, akkor talán a Nagy-Bodor-Domokos-Schád magyarázata áll a legközelebb az igazsághoz: A szabadidő a kööttségektől, elvárásoktól mentes (ha nem is teljesen), nem szükségletek által meghatározott tevékenységekre fennmaradó időegység.³⁰

A társadalmi változásokkal a szabadidő is egyre csökkent, a felgyorsuló világgal való lépéstartás miatt egyre több a feladat, a nyolc óra munka - nyolc óra pihenés analógia ma már csak vágyálom.³¹ Ha nem is az iskolában vannak már a fiatalok, az otthoni feldolgozásra szükséges tananyag mennyisége és az iskolán kívüli kompetenciák (külön órák, sport) a szabadidőből veszik el az órákat. A fennmaradó szabadidejüket a fiatalok pedig az internet térhódítását követően leginkább az online térben töltik. Ennek ellenére megvan az igény a fiatalok részéről, hogy olyan lehetőségeik legyenek, ahol a saját korosztályukkal tölthetik az idejüket, azonban a tényleges (már meglévő és jövőbéli) programok szükségességéről való áttekintés előtt vizsgáljuk meg közelebbről, hogy mivel töltik a fiatalok a szabadidejüket. Ehhez a kvantitatív kutatásunk során nyert válaszokat használjuk fel.

A következő táblázatból az olvasható le, hogy a fiatalok hány százaléka tölti az alábbiakkal a szabadidejét hétközben és hétvégén:

15. táblázat

A fiatalok szabadidős tevékenységei (hétközben)

Olvas	56,3%
Tévét néz	100%
Internetezik, számítógépezik	96,3%
Chatel, Facebookozik	92,5%
„Telefonozik” (játszik a telefonon)	7,4%
A barátaival lóg, beszélget	42,3%
Sportol	16,2%
Zenét hallgat	73,7%

30 Nagy-Bodor-Domokos-Schád: Ifjúságügy, 2014, ISZT Alapítvány, Budapest

31 <http://ofi.hu/tudastar/idofelhasznalas/gyorsulo-ido-sodraban>

16. táblázat

A fiatalok szabadidős tevékenységei (hétvégén)

Olvas	39,2%
Tévét néz	100%
Internetezik, számítógépezik	96,3%
Chatel, Facebookozik	92,9%
„Telefonozik” (játszik a telefonon)	15%
A barátaival lóg, beszélget	73,3%
Sportol	16,2%
Zenét hallgat	82%

A „15. és 16. táblázatból” kiderül, hogy a fiatalok a barátaikkal leginkább a hétvégéken töltenek időt, sportolási szokásukon pedig nem változtat, hogy a hét melyik része van. Talán a legelgondolkodtatóbb információ a sportolási arány, illetve a TV nézés és az Internetezés melletti szám. Előbbi ijesztően alacsonynak tűnik, utóbbi irreálisan magasnak. Persze, magyarázható adatok, és e magyarázatokkal már nem is olyan meglepő szám: a barátokkal való kapcsolattartás, a tanulás és a tartalomfogyasztás ma már elsősorban az online-térbe összpontosul. Habár a TV nézést a válaszadók 100% említette, ehhez hozzátartozik az „otthon vagyok, bekapcsolom a TV-t háttérzajnak” fogyasztói kultúra szokása, mégis az nyilvánvaló, hogy a fiatalok sokkal inkább televíziót néznek és interneteznek, mintsem sportolnak.

Vásárosnamény jelenleg is azon dolgozik, hogy ez megváltozzon. Egyrészt szabadidős sportolási lehetőségeket biztosít az érdeklődőknek, másrészt jelenleg is ingyenes sportoktató tanfolyamra jelentkezhetnek a fiatalok. Utóbbi során amellet, hogy elsajátíthatják a jelentkezők a sportoktatáshoz szükséges kompetenciákat, a sportolás örömét is terjesztik, és a szervezők és résztvevők igyekeznek mindenkire eljuttatni ezt az üzenetet, nem csak a programban lévőknek.

Az önkéntességre való ösztönzésre is koncentrálni kell, ugyanis ez a tevékenység hasznos a fiatalok és a település számára a jelenben és a jövőben is. Elég csak a jobbító szándéokra gondolnunk, illetve az új kapcsolatok kialakítására, mikor jelenről beszélünk, amennyiben a jövőbeni hasznosságot kellene indokolni, ide tartozik már az is, hogy „jól mutat” az önéletrajzban az ilyesfajta tevékenység, nem beszélve arról, hogy a fiatalokat munkára és társadalmi szerepvállalásra nevelni.

További képzések, szabadidős programok szükségesek, valamint workshopok, melyek során bemutatják, megtanítják a fiataloknak a megfelelő internet- és számítógéphasználatot, olyan tekintetben, hogy az ilyen jellegű tevékenységek ne menjenek a baráti és családi kapcsolatok rovására.

Oktatás (formális és nem-formális)

Az oktatás szerepe megkérdőjelezhetetlen, az iskola a második szocializációs színtér, a tanulás pedig végigkísér egész életünkben.³² Hogy ez megtörténjen, számos kompetenciára van szükségünk, melyeket a különböző szocializációs szintereken kell elsajátítanunk.

Az Európa Tanács által felsorolt kulcskompetenciák a következők:

- írni-olvasni tudás, nyelvismeret
- matematikai, tudományos és műszaki ismeretek
- digitális kompetencia
- személyes, szociális és tanulási kompetencia
- állampolgári kompetencia
- vállalkozói készség
- kulturális tudatosság és kifejezőkészség³³

Beavatkozási területeink összessége segíti ezeknek a kompetenciáknak a kialakulását, így nevelve a fiatalokat az élethosszig tartó tanulásra.

Vásárosnaményban működik a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, melynek további két tagintézménye van: a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Kölcsey Ferenc Tagintézménye és a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Petőfi Sándor Tagintézménye

³² A Lifelong learning egyike az EU mindenkit érintő törekvésének.

³³ http://ec.europa.eu/education/policy/school/competences_hu

„1-8 évfolyamos általános iskola, és alapfokú művészeti iskola. A bevezető és kezdő szakaszban hagyományos módszerekkel történő alapképzés folyik. A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért nevelő és oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is. A hagyományokban gazdag múlt emlékeit az Alapfokú Művészeti Iskola keretében működő művészeti csoportjaink őrzik az alábbi művészeti ágakon folyó munka keretében: Szín- és Bábművészet, Néptánc, Képzőművészet, Zeneművészet.”³⁴

Az Általános Iskolát követően az elemiből kikerülő diákoknak lehetőségük van tanulmányaikat a Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban folytatni.

„A vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium több mint fél évszázados múltra tekint vissza. Városunkban 1952 óta működik a felsőfokú ismeretek megszerzésére előkészítő gimnázium. Az iskolaalapítók által megfogalmazott célt napjainkig igyekszünk követni: magas színvonalú képzéssel szolgálni a helyi társadalom igényeit, hogy a fiatalok szerteágazó ismeretek birtokában, egyenlő eséllyel vehessék fel a versenyt hasonló korú társaikkal. Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink gyorsan változó világunk kihívásaira választ tudjanak adni, hogy a szülőföldről magukkal vitt tudás és tradíció előnyt jelenthessen egyéni érvényesülésükben.

Képzési kínálatunk:

- Emelt óraszámú képzés angol nyelvből
- Emelt óraszámú képzés német nyelvből
- Belügyi rendészeti ismeretek
- Emelt óraszámú képzés informatika és matematika tantárgyakból
- Emelt óraszámú képzés biológia-kémia tantárgyakból
- Második idegen nyelvként az orosz nyelv választásának lehetősége³⁵

Az iskola bemutatkozásából is kiderül, hogy egy múlttal rendelkező, magas színvonalú oktatást végző intézmény a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium, ami tökéletesen ellátja a középfokú végzettséget nyújtó iskola feladatát: nevel és felkészít a jövőre, legyen az továbbtanulás vagy a munka világa.

34 <http://www.vasarosnameny.hu/intezmenyk/oktatasi/39-alapfoku-oktatasi-intezmenyek/vasarosnamenyi-eotvos-jozsef-altalanos-iskola-es-alapfoku-muveszeti-iskola>

35 <http://www.vasarosnameny.hu/intezmenyk/oktatasi/43-kozepfoku-oktatasi-intezmenyek/vasarosnamenyi-ii-rakoczi-ferenc-gimnazium/77-vasarosnamenyi-ii-rakoczi-ferenc-gimnazium>

Az elsődleges cél a tanulók továbbtanulás újtára való terelése, ennek érdekében számos, az alaptárgyakon kívüli lehetőséget biztosít az iskola, hogy még versenyképesebbek lehessenek azok a fiatalok, akik itt szereznek érettségit.

Természetesen azok számára is van alternatíva, akiknek a célja valamilyen szakma megszerzése. Ezeket a fiatalokat a Lónyay Menyhért Baptista Szakközépiskola és Szakiskola várja.

„Jelenleg a szakközépiskolai osztályokban elektrotechnika-elektronika, kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció, vendéglátás-turisztika és informatika szakmacsoportos oktatás folyik. A szakiskolai osztályokban férfiszabó, épület- és szerkezetlakatos, szakács, cukrász, pincér, hegesztő, pék szakmát sajátíthatnak el a tanulók. Érettségizetteknek automatikai technikus, kereskedő, vendéglátásszervező-vendéglős és gazdasági informatikus képzést kínál az intézmény.

Az iskola jól felszerelt tanműhelyi háttérrel rendelkezik minden oktatott szakma gyakorlati képzésének magas szintű biztosítására.”³⁶

A kvalitatív interjúk során kiderült, hogy a fiatalok szerint a legnagyobb problémát kortársaik órazavaró, nemtörődöm viselkedése jelenti. Ennek a problémának a megoldásához arra van szükség, hogy megértsék ezek a diákok is, hogy a jelenben befektetett energia az ő jövőjüket biztosítja. Pályaorientációs előadásokkal, tréningekkel, szakmák bemutatásával kívánjuk elnyerni érdeklődésüket, hogy ezáltal megtalálják a helyüket az oktatásban, és aktív részévé váljanak környezetüknek.

Amennyiben oktatásról és az életre való felkészítésről beszélünk, fontos kiemelni a nyelvtanulást is. Mind az iskolákban, mind pedig a programok, képzések szervezésekor szem előtt kell tartani, hogy ma már előfeltétel legalább egy idegen nyelv ismerete a munkaerőpiacon és a felsőfokú oktatásban.

Vásárosnaményban a fiatalok megtalálhatják a középfokú képzések között a számításukat. Célunk továbbra is fenntartani az oktatás kiemelkedő színvonalát, hogy a továbbtanulni vágyók versenyképes tudással kerüljenek be a felsőfokú oktatásba, a szakmát tanulók számára pedig olyan tudást kívánunk átadni, mellyel tökéletesen képesek ellátni feladataikat.

³⁶ <http://www.vasarosnameny.hu/intezmenyk/oktatasi/44-kozepfoku-oktatasi-intezmenyek/lonyay-menyhert-szakkozep-es-szakkepiz-iskola/78-lonyay-menyhert-szakkozep-es-szakkepiz-iskola>

Kultúra, művelődés

A kultúrát napjainkban sokan egyfajta egyenlőtlenségként értelmezik; ennek oka, hogy a munka, a család és egyéb feladatok után az egyénnek már nem marad ideje kultúrát fogyasztani, elmenni egy kiállításra, egy koncertre; bár nincs is igény rá. A kultúrát legtöbbször valamilyen távoli, elérhetetlen, a felsőbb társadalmi rétegek időtöltéseként értelmezik, hibásan. A kultúra körbevesz minket, elérhető közelségben van - csak rá kell szánni az időt.

Célunk, hogy a fiatalsághoz közelebb hozzuk a művészeteket, a kultúrát, mind képzési formában, mind pedig a különböző programok bemutatásával, hiszen a kultúra az identitásunk egyik alapköve.

Vásárosnamény kulturális életének központja a Beregi Múzeum, amelyet 1963. március 1-jén alapítottak.

„A megyei múzeumi szervezet kiépítésének idején az addig múzeummal nem rendelkező Vásárosnamény egy olyan intézményt kapott, amelynek gyűjteménye, kiállításai, tudományos tevékenysége mára országos, sőt nemzetközi szinten is elismert. A legendás múzeumalapító megszállott munkájának, fáradtságát nem ismerő muzeológiai tevékenységének köszönhetően egy olyan gyűjtemény jött létre a város lakosságának, a beregi embereknek, a megye, az ország, a magyar és az európai kultúra, valamint a muzeológiai szakma kiszolgálására, amely párját ritkítja, és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye múzeumai között a legnagyobbak közé számít. Páratlan gazdagságú néprajzi anyaggal rendelkezik a múzeum, amelyből kiemelkedik az eredeti beregi keresztiszemes hímzések gyűjteménye – ennek megőrzését, a mintakincs feldolgozását, megismertetését, népszerűsítését évtizedek óta végzik a múzeum munkatársai.

Az állandó kiállítások mellett rendszeresen időszaki kiállításokat rendezünk, egyrészt a múzeum raktári, látogatók előtt egyébként rejtve maradó anyagából, másrészt más múzeumok, gyűjtők, művészek kollektíváiból, a tárgyi kiállítások mellett párhuzamosan képzőművészeti tárlatok formájában is.”³⁷

A Beregi Múzeum továbbá egyike a Múzeumok Éjszakája program-együttesben résztvevő múzeumoknak.

³⁷ <http://www.vasarosnameny.hu/intezmenyk/kozmuvelodesi/34-beregi-muzeum>

A szavak pozitív értelmében megszokottá, rutinná kell tenni a kultúrafogyasztást. Bár a művészetek célja az elgondolkoztatás és az önkifejezés, ha valaki részt vesz valamilyen kultúrával kapcsolatos programon, végül mégis egy élményszerzésről beszélünk. Ahhoz pedig, hogy olyan utánpótlást neveljünk ki, amely' önálló, kész a társadalmi szerepvállalásra és képes ellátni a feladatait. Mindezek mellett a kritikai gondolkodás is az értelmiségi, önálló ember tulajdonsága, a kultúra és a művészetek pedig ennek kialakulásában tudnak segíteni.

A múzeum mellett Vásárosnamény másik központinak nevezhető épülete a Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ, melyre több beavatkozási terület kifejtésében is hivatkoztunk már, mivel ide összpontosul az ifjúság, ez a hely leginkább a fiatalok közösségi tere.

„A Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ jelenlegi formájában – a két intézmény összevonása után – 2014. január 1-től működik.

A Városi Könyvtár kb. 29.000 ember információs és könyvtári igényeit igyekszik magas fokon kielégíteni. (Ebből 8700 fő a város lakossága, a többiek kisebb településeken élnek.) A kistérség 27 településéből mára 21 csatlakozott a mozgókönyvtári szolgáltatáshoz, melyet könyvtárunk 2007 januárjától sikeresen működtet.

A Művelődési Központ elsősorban Vásárosnamény lakosságának nyújt művelődési, szórakozási, ismeretszerzési lehetőségeket, de ezer szállal kötődik a térség településeihez is. A 350 férőhelyes színházteremben évente 14-15 felnőtt- és gyermekszínházi előadást, kéthetente filmvetítést, komolyzenei hangversenyeket, regionális rendezvényeket, kiállító termünkben kiállításokat rendezünk. Számos öntevékeny művészeti csoport, civil szervezet, egyesület, klub, végzi tevékenységét a ház falai között.

Az intézmény szervezeti egységei a Könyvtár és a Művelődési Központ.”³⁸

A Művelődési Központ egyike a legfontosabb helyeknek a fiatalok szempontjából, ennek fenntartása és folyamatos fejlesztése (természetesen a fiatalok bevonásával) elengedhetetlen. Ideális hely programok szervezésére, a fiatalok felkutatására, nem beszélve arról, hogy a Művelődési Központban a fiataloknak lehetőségük van biztonságos, ellenőrzött környezetben kikapcsolódásra, szabadidős tevékenységek folytatására.

38 <http://www.vasarosnameny.hu/intezmenyk/kozmuvelodesi/40-balazs-jozsef-varosi-konyvtar-es-muvelodesi-kozpont>

Természetesen Beregi Múzeum és a Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ mellett ott van még a Szent István Emlékpark, a Református Templom, illetve a Folyóanya gyermekeivel - melyek mindegyike a kultúra dimenziójában jelentősnek mondható; ezeket leginkább a turistáknak érdemes felkeresnie.

Vásárosnamény kulturális élete folyamatosan megújuló – ezt az állandó változást szükséges fenntartani, annak érdekében, hogy kóstoljanak bele bármikor a fiatalok a pezsgésbe, találjanak valami újdonságot, valami eddig még soha nem látottat.

E célok előfeltétele a szabadidős blokkban leírtak megvalósítása: ha nem sikerül megteremteni az igényt az ifjúságban, hogy kimozduljanak, ne pedig a szobájukban töltsék az szabadidejüket, akkor értelmét veszti minden program. Ennek érdekében együtt kell működni a város vezetésnek, Beregi Múzeumnak, a Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központnak és az iskoláknak.

Foglalkoztatás, pályaválasztás

Az iskolából a munka világába történő zökkenőmentes átmenet a társadalmi beilleszkedés egyik legfontosabb feltétele. Gyakran hosszú távon meghatározza az egyén társadalmi pozícióját, munkaerő-piaci helyzetét, ezért gazdasági és szociális szempontból egyaránt fontos, hogy az iskolapadból kikerülő fiatalok szakmailag felkészülten jelenjenek meg a munkaerő piacon, az iskolában elsajátított ismereteik összhangban legyenek a technológiai követelményekkel, a piaci igényeknek megfelelő szintű és szakirányú képzettséggel, konvertálható ismeretekkel rendelkezzenek. Az állástalanul töltött idő, az ennek kapcsán szerzett negatív tapasztalatok nemcsak elbátortalanító hatásúak, de a munkával nem rendelkező fiatalok eltartása komoly terheket is ró az egész társadalomra, és veszteség az elmaradt társadalmi haszon, amit munkaerejük kihasználhatatlansága jelent.

Magyarország Kormánya kiemelt fontosságunka ítéli, hogy a fiatalok minél korábbi életkorban bekapcsolódhassanak a munka világába. Nemzetgazdasági és foglalkoztatás-politikai okokból is kiemelt jelentőségűvé vált a diákmunka. Évente több mint 2 milliárd forintos keretösszegben hirdet meg foglalkoztatási programot, amelyben a járási hivatalok foglalkoztatáspolitikai osztályán keresztül önkormányzatok illetve 2018-tól már vállalkozások is igényelhetnek forrást a támogatott nyári diákmunkára.

Vásárosnamény Város Önkormányzata jelenleg is él támogatott diákmunka lehetőségével és számos foglalkoztatási helyszínen biztosít lehetőséget a korosztály nyári foglalkoztatására. Az átgondolt és tervezhető foglalkoztatáshoz azonban hiányzik a megfelelő egyeztető fórum megléte, a foglalkoztatói és foglalkoztatói szükségletek és igények egymásra találhatnak.

Új elemként a városban is lehetőség van mezőgazdaságban és vendéglátásban kipróbálni képességeiket a diákoknak.

A stratégia elkészítése során felkerestük a potenciális foglalkoztatókat, az interjúk alapján egyértelmű a foglalkoztatási forma szükséglete. A megkeresettek a hiányzó munkaerőt, a szabadságolások miatt kieső munkaidőt egyaránt tudják pótolni vele a nyári időszakba, a mezőgazdaságban pedig több élő erőt igénylő idénymunkával esik össze a támogatási program. Egyhangú volt a vélemény abban is, hogy ezt a módját a foglalkoztatásnak továbbra is fenn kell tartani, és ha lehet létszámban, forrásban, a választható munkakörökben egyaránt bővíteni érdemes.

Szükség van folyamatos pályaorientációs tanácsadásra, amit a fiatalok időpont egyeztetést követően felkereshetnek, és a tanácsadó javaslatai alapján folytathatják jövőjük tervezését. Emellett pályaválasztási napokra is szükség van, ahol megjelennek a civil szervezetek, az önkormányzat munkatársai, valamint a településen és környékén lévő cégek.

Segítségükkel a fiatalokban kialakulhat az elképzelés, hogy mire kell számítaniuk a jövőben, mely' szakirányokkal helyezkednek el könnyen, egyes foglalkozások milyen jövedelemmel járnak. Mindezek szükségesek ahhoz, hogy a településen élő ifjúság kidolgozhassa a maga tervét a továbbtanulás és későbbi munkaerőpiacra való lépés tekintetében.

A diákmunka jelentőségét is ki kell emelni: számos lehetősége van a Vásárosnaményban élő fiatalságnak a diákéveik során is dolgozni, ám, ami jelentős Ifjúsági Stratégiánk szempontjából, az,

hogy a helyi vezetésnek hála további központilag, Önkormányzat szintjén koordinált lehetősége van a fiatalságnak: elmehetnek cégekhez dolgozni vagy akár az önkormányzathoz.

Kérdőíves kutatásunk során azt mértük, hogy mit tartanak a fiatalok az ideális munkahely ismérvének. Több jellemzőt is felsorolhattak, a következő táblázatba a négy leggyakoribb jellemző került be:

17. táblázat

Az ideális munkahely ismérve a fiatalok szerint

Jó fizetés	87,7%
Kellemes társaság	82%
Biztonságos munkahely	81,7%
Rugalmas munkaidő	79,2%

A fiataloknak a legfontosabb a jövedelem nagysága, azonban a minta bemutatásának fejezetében a nettó jövedelemről közölt táblázatból kiderült, hogy a fiatalok 40,3%-a lenne elégedett kevesebb, mint nettó 150.000 Ft-tal. A jó fizetést a kellemes társaság követte gyakoriságban 82%-kal, majd a biztonságos munkahely és a rugalmas munkaidő.

A kutatásból továbbá kiderült, hogy a fiatalok 76,8%-a dolgozna piaci szférában, 50,8%-a államigazgatásban, valamint 68,8%-uk vállalna külföldi munkát, ha annak feltételei lennének a legmegfelelőbbek. Távmunkát (12,3%), illetve interneten elvégezhető munkát (13,8%) viszont meglepően kevesen vállalnának.

A nettó jövedelem és az ideális munkahely kérdésére érkezett válaszokból jól látható, hogy a fiatalság sok mindennel nincs tisztában, tudásuk bizonyos helyeken hiányos. Városunk, az oktatási intézmények, az önkormányzat és a településen és környékén lévő cégek összefogásával pályaaorientációs rendezvényeket kell indítani, melyek pótolni tudják e hiányosságokat.

Emellett az önkormányzatnak törekednie kell arra, hogy újabb cégek válasszák Vásárosnaményt székhelyüknek, ezzel növelve az elhelyezkedési lehetőségeket.

Természetes támogató rendszer (család)

A társadalmakban a közvetítő szerepet a társadalmi intézmények látják el.³⁹ Eme intézmények lényegét a normák és a mögöttük álló értékek alkotják.

Ezek a normák szerepeket definiálnak, amelyeket a különböző státuszokat betöltő személyeknek el kell, hogy játszanak. Ilyen státusz például az anya, a gyermek.

A család a társadalmi kiscsoportok egyike. Csoportnak nevezzük az egyéneknek olyan együtteseit, amelyeket bizonyos közös ismérvek jellemeznek.

Családnak nevezzük az olyan együtt élő kiscsoportot, amelynek tagjait összeköti a házassági kapcsolat vagy a leszármazás, vérségi kapcsolat.

A statisztika család definíciója: csak a szülőket és a velük együtt élő, nem házas gyermekeiket számítják családnak. Ez a családmag.

A szakirodalom szerint a családnak öt fontos funkciója volt:⁴⁰

1. termelési funkció: maga a család volt a termelőegység.
2. fogyasztás: túlnyomó része a családban történt, a fejlett társadalmakban a fogyasztás növekvő része kerül a családon kívülre.
3. reprodukciós funkció: a gyermekszülés, a népesség fenntartás nemzedékről nemzedékre
4. felnőttek pszichés védelme
5. a gyermek szocializációja

Egyes kutatók szerint mára már átvette az iskola a szocializációs funkciók egy részét, a mentálhigiénés és hasonló intézmények pedig a felnőttek lelki védelmét.

Lasch (1977) a családot menedéknek nevezte egy szívtelen világban. Ezen azt érti, hogy a modern társadalomban az emberi kapcsolatok egyre felszínesebbé válnak, elhidegülnek az emberek egymástól, csak a család marad meg olyan elsődleges csoportként, ahol érzelem-gazdag kapcsolatok vannak.⁴¹

39 Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába (https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevezetes_a_szociologiaba/2011_0001_520_bevezetes_a_szociologiaba.pdf)

40 Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába (https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevezetes_a_szociologiaba/2011_0001_520_bevezetes_a_szociologiaba.pdf)

41 Lasch, Ch. 1977. *Haven in a Heartless World*. New York, Basic Books.

Giddens (1992) úgy fogalmazott, hogy a modern társadalomban eluralkodtak az instrumentális, vagyis a meghatározott célt szolgáló kapcsolatok, ugyanakkor az embernek változatlanul szüksége van az intimitásra, amelyet csak a párkapcsolatban és a családban találhat meg.⁴²

Kvantitatív kutatásunkban a válaszadók 75,9%-a vélte úgy, hogy a családi biztonság egyike a legfontosabb értékeknek, melyek az emberek életviteléhez kapcsolódnak. Az interjúkban pedig mindenki elsőként említette a család szinonimájaként a biztonságot, a békét, a nyugalmat.

Ennek fényében kijelenthető, hogy jelenleg is a család az elsődleges szocializációs színtér, amely' egyfajta védőhálóként is funkcionál, biztonságot ad, megfelelő alapzatot biztosít a fiatalok szárnypróbálgatásához. Emiatt fontos a családok helyzetének segítése, a velük való szoros együttműködés.

Olyan programokra, eseményekre van szüksége városunknak, ahol a családok együtt is eltölthetnek tartalmas időt (a programok célzása pont a családok esetében problémás, ugyanis e kiscsoport különböző életkorú egyénekből áll össze), mivel a programelemek között mindenki megtalálhatja a neki tetszőt.

Mobilitás (érdemes legyen visszajönni)

A mobilitás kérdésköre mindig is megosztotta az embereket.

Egyik oldalon ott a tény, miszerint tapasztalat nélkül a pályakezdők nem tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon, illetve, ha el is tudnak, innovációt, új lendületet várnak el e fiataloktól a munkáltatók.⁴³ Ezt pedig nem adja meg a magyar felsőoktatás - ha azt a pluszt keressük, amivel kitűnhetünk a többi jelentkező közül, akkor azt nem ott kell keresni, ahonnan hozzánk hasonlóan a többi jelölt is érkezett. Ebből adódóan a mobilitási programok előnyhöz juttathatják

a fiatalokat: új kultúrát, szokásokat ismernek meg, új világszemléletet, filozófiát, új készségeket, kompetenciákat. Ezekkel visszatérve versenyképesé válhat, kiemelkedhet a tömegből, igazi európai polgárként.

42 Giddens, A. 1992. *The Transformation of Intimacy. Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies.* Cambridge, Polity Press.

43 https://privatbankar.hu/migracio/ordogi_kor_tapasztalat_nelkul_mit_sem_er_a_diploma-240063

Ez a gondolatmenet idillikus, azonban felmerül a kérdés (ami a mobilitás problematikáját is okozza): ha olyan jó egy fiatalnak a másik országban, megtalálja a helyét, fejlődik, elhelyezkedik, új barátságokat alakít ki, akkor miért jönne vissza?

Az Unióban a munkaerő szabad vándorlása biztosítja, hogy a tagállamok alkotta unióban élő állampolgárok a szabad utazáson túl munkát is vállalhassanak.

Magyarországon a pénzügyi válságot követően kezdődtek el az EU-n belüli mozgások, a jobb élet reményében történő, letelepedési szándékú határátlépések.

Mindezek ellenére, a magyar nemzet egyike a legimmobilabb nemzeteknek, akik határokon belül is csak akkor költöznek, ingáznak, ha a munkájuk azt kívánja.

Kérdőíves vizsgálatunk során arra kérdeztünk rá, hogy a fiatalok terveznek-e külföldre menni tanulni, dolgozni, esetleg letelepülnének-e egy másik országban.

18. táblázat

Tervezi-e, hogy a közeljövőben külföldre menjen tanulni?

Igen	0%
Nem	97,7%
Nem tudja	2,3%

A vásárosnaményi fiatalokból álló minta 0%-a tervez külföldre menni a tanulmányai alatt. Ez az eredmény önmagában is elkésérítő, ugyanis az ilyen külföldi tanulmányok során a fiatalok nyelvet és új készségeket tanulhatnak, ezeket pedig itthon kamatoztathatnák. A célnak annak kellene lennie, hogy minél több diák használja ki ezeket a lehetőségeket, majd a kint látott jó dolgokat (módszereket, megoldásokat, újításokat). Mindezek mellett a mobilitás a kapcsolati tőkéjüket is növeli.

19. táblázat

Tervezi-e, hogy egy pár hétre vagy hónapra külföldre menjen dolgozni (ingázni is)?

Igen	8,5%
Nem	63%
Nem tudja	28,5%

20. táblázat

Tervezi-e, hogy egy pár évre külföldre megy dolgozni?

Igen	16,3%
Nem	53,6%
Nem tudja	30,1%

A táblázatokból kiderül, a fiatalok inkább hosszabb távra terveznek kimenni dolgozni külföldre, egész pontosan 16,3%-uk válaszolt igennel a kérdésre.

Végleg letelepedni külföldön, viszont ennél kevesebben kívánnak, mindössze 7,8%-a a válaszadóknak szándékozik külföldön élni.

21. táblázat

Tervezi-e, hogy külföldön fog élni?

Igen	7,8%
Nem	79,2%
Nem tudja	13%

A kutatásunkból következtetünk arra, hogy a fiatalok sokkal inkább a nagyobb jövedelem, mintsem Magyarországot szeretnék végleg itt hagyni. Jól bizonyítja ezt a tanulásra és végleges letelepedésre vonatkozó kérdés.

A jövőben mélyebben meg kell vizsgálni, miért nem akarnak a fiatalok külföldön tanulni, majd az iskoláknak és civil szervezeteknek együttműködve kell megismertetni a fiatalokat a külföldi tanulmányok előnyeivel, lehetőségeivel, alternatíváival.

SWOT – ANALÍZIS

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none">- Hiába a születésszám csökkenése, társadalmunk felnőttjei szeretnék gyereket, kevesen vannak, kik tudatosan nem vállalnak gyermeket.- Magyarország tehetség gondozása Európai szemléletben is magas szintű.- Az Ifjúságsegítők egyharmada dolgozik ifjúsági területen országos szinten, az ifjúságból fakadó munkaköröket képzett szakemberek látják el.- Helyi szinten artikulálódik az ifjúsági közfeladatok egy része.- Az Önkormányzat saját költségen is hajlandó ifjúsági szolgáltatások indítására.	<ul style="list-style-type: none">- A származásbéli különbségek még mindig jelen vannak, nehezebb helyzetben vannak azok, akik rossz körülmények közé születtek.- A helyi oktatás (akárcsak a közoktatás országos vonatkozásban) még mindig elméletorientáltabb más országokéhoz képest. Kevés gyakorlati tudást szereznek a diákok.- A piaci kereslet és kínálat nincs összeegyeztetve, ebből fakadóan sok frissen a munkaerőpiacra kilépő fiatal válik azonnal munkanélkülivé.- Munkaerőpiac és oktatás nem kommunikál egymással.- Az alsóosztálynak egyre kevesebb esélye van felzárkózásra, egyre nagyobbak a társadalmi különbségek.- A város és környékének megtartóereje gyenge, a Nyugat elragadja a helyi értelmiséget, a friss diplomás fiatalokat.- Az alsó és középosztály kisebb kulturális tőkével rendelkezik.- A fiatalok egyre jobban ki vannak téve az egészségtelen életmód veszélyeinek.

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> - A vásárosnaményi fiatalok internetezési szokásai alapján az „információs társadalom bennszülöttjének” nevezhetőek. Az információ áramlásának sebességét látva kijelenthető, hogy az idősebb generációk nem lesznek képesek lépést tartani a fiatalokkal. - Számos támogatás szól fiatalok számára, az EU az ifjúságot tekinti az egyik legveszélyeztetettebb csoportnak, ugyanakkor kiemelkedő fontosságuk. - Számos ifjúsági szolgáltatás indult az elmúlt években, ez a tendencia a jövőben is folytatódik. - Cselekvési tervünk megvalósításával egy önálló, társadalmi szerepvállalásra kész fiatalság nevelhető ki, akik számos lehetőség közül választhatnak. - Nő a fiatalok önkéntes munkában és szervezetben betöltött szerepe. 	<ul style="list-style-type: none"> - A munkát nem találó, oktatásból frissen kikerülő fiatalok könnyen válhatnak NEET-ekké, ez az állapot pedig tartóssá válhat. - A NEET-ek megjelenésével, számuk növekedésével újra gyakori jelenséggé válhat a posztadoleszcencia⁴⁴, ami a gazdaság, a város és az ország számára is előnytelen egyaránt. - Az elszegényedő, munkaerőpiacról kiszoruló fiatalok társadalomba történő visszaintegrálása leggyakrabban kudarcba fullad. - A 2016-os Magyar Ifjúság Kutatás csak 2018-ban vált publikussá, e kétéves késés aggodalomra ad okot, az EU által is szorgalmazott preventív módszerek ezáltal használhatatlanná válnak. - A szakiskolákban megszerezhető tudás piaci értéke folyamatosan csökken.

MINDEZEK ALAPJÁN A 2018-19-ES ÉVEKRE A FELADATOK TEKINTETÉBEN KONKRÉT CSELEKVÉSI TERVET HATÁROZTUNK MEG A FELELŐSÖK ÉS HATÁRIDŐK MEGJELÖLÉSÉVEL.

AZ IFJÚSÁGI STRATÉGIÁBAN MEGFOGALMAZOTT FELADATOK

Olyan helyi programsorozatok kiemelt támogatása, melyek bemutatják az egészséges életmódot a közösségi terekben.

- **Felelős:** Önkormányzat, Művelődési Központ, együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Az egészséges életmód és a gasztronómiai sokszínűség jegyében, olyan projektek támogatása, mely a generációk együttműködésével valósul meg.

- **Felelős:** Önkormányzat, együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Az illetékes hatóságok és ifjúsági szervezetek bevonásával, rendszeres ellenőrzések lebonyolítása, melyek célja azon személyek illetve csoportok kiszűrése, akik a szórakozóhelyen nemkívánatos magatartást tanúsítanak, továbbá jogszabály által tilalmazott kábító hatású anyagot kívánnak terjeszteni, forgalmazni, vagy azzal kereskedni.

- **Felelős:** Önkormányzat, illetékes hatóságok, együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Egyes egészséget károsító anyagok (például: alkohol, kábítószer), negatív hatásaira történő figyelemfelhívás, prevenciós célzattal.

- **Felelős:** Illetékes hatóságok, együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Biztonságos szórakozóhelyek kialakítása, közös sztenderdek és egy előre meghatározott szempontrendszer mentén, mely a résztvevő szórakozóhelyek együttműködésén alapul.

- **Felelős:** Önkormányzat.
- **Határidő:** folyamatos.

Az egészséges életmód népszerűsítése, alkohol- és kábítószermentes közösségi terek kialakításával.

- **Felelős:** Művelődési Központ, együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Olyan személyek bemutatása, akik életútja és élettapasztalata hozzájárulhat a fiatalok sikeres karrierjéhez (összefoglalóan: kortárssegítők).

- **Felelős:** együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Tehetségkutatás és gondozás a városban élő feltörekvők lehetőségeinek kiszélesítésére, mely program hosszú távú célja, hogy ezen kiemelt réteg hozzáadott értéket képviselhessen a város javára.

- **Felelős:** együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos

Európai Önkéntes Szolgálat népszerűsítése a város által fenntartott és üzemeltetett egységeknél, lehetőség szerinti európai önkéntesek fogadása önkormányzati intézményeknél, vállalatoknál, amivel egyrészt a városban működő intézmények, cégek munkáját lehet segíteni, másrészt városunk ilyen irányú nemzetközi beágyazottsága is növekszik.

- **Felelős:** együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Nemzetközi ifjúsági cserék, képzések lebonyolítása az ifjúság szakmai szervezetekkel az Erasmus+ program keretében az önkormányzat bevonásával.

- **Felelős:** együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Sportrendezvények és diáksport szervezetek folyamatos támogatása, ezzel is elősegítve a fiatalok egészséges életmódra történő nevelését, valamint a szabadidő értelmes eltöltését.

- **Felelős:** Önkormányzat
- **Határidő:** folyamatos.

Kerékpárutak további fejlesztése.

- **Felelős:** Önkormányzat.
- **Határidő:** folyamatos.

Karrierközpont kialakítása, ahol a vállalkozni vágyó fiatalokat és fiatal vállalkozókat segítik.

- **Felelős:** Önkormányzat, együttműködő vállalkozók, civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Pályaválasztási börszék megszervezése az oktatás minden szintjén, valamint a munkáltatók és az oktatási intézmények között.

- **Felelős:** Önkormányzat, együttműködő munkaadók, oktatási intézmények, civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

Jövőképkereső és tervező programok elindítása.

- **Felelős:** Művelődési Központ, együttműködő szervezetek.
- **Időpont:** folyamatos.

Ifjúsági szervezetek civil területen történő megalakulásának támogatása, és számukra történő szakmai segítségnyújtás.

- **Felelős:** Művelődési Központ.
- **Határidő:** folyamatos.

Az információs napokon tájékoztatás nyújtása a forrásallokáció témájában, mely segítségével a célcsoport első kézből értesülhet a számukra nyitva álló lehetőségekről.

- **Felelős:** Művelődési Központ, együttműködő civil szervezetek.
- **Határidő:** folyamatos.

A középiskolák rendhagyó osztályfőnöki óráihoz történő segítségnyújtás.

- **Felelős:** Oktatási intézmények.
- **Határidő:** folyamatos.

Folyamatos kommunikáció a fiatalok felé, egyeztetés velük az őket érintő problémák megoldása érdekében kidolgozott stratégiákról.

- **Felelős:** Önkormányzat, Művelődési Központ.
- **Határidő:** folyamatos.

Jegyzetek:

A large rectangular area with a blue border and rounded corners, containing horizontal dashed orange lines for writing notes. The lines are evenly spaced and extend across the width of the box, providing a guide for handwriting.

A blank sheet of lined paper with a blue border and orange dashed lines. The paper is oriented vertically and has rounded corners. The lines are evenly spaced and cover the entire page. The background of the page is white, with blue and red geometric shapes in the corners.

